

Europeiska unionens officiella tidning

C 169

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

sextiotredje årgången

15 maj 2020

Innehållsförteckning

II *Meddelanden*

MEDDELANDEN FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER OCH ORGAN

Europeiska kommissionen

2020/C 169/01	Meddelande från kommissionen EU-vägledning om successivt återupptagande av turisttjänster och hälsoprotokoll på etablissemang i besöksnäringen – Covid-19	1
2020/C 169/02	Meddelande från kommissionen Riktlinjer om att gradvis återställa transporttjänster och kommunikationer – COVID-19	17
2020/C 169/03	Meddelande från kommissionen Med sikte på ett stegvist och samordnat återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna – Covid-19	30

SV

II

(Meddelanden)

MEDELANDEN FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER
OCH ORGAN

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

MEDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

**EU-vägledning om successivt återupptagande av turisttjänster och hälsoprotokoll på etablissemang i
besöksnäringen – Covid-19**

(2020/C 169/01)

I. Inledning

1. Den 15 april 2020 lade kommissionen i samarbete med Europeiska rådets ordförande fram en gemensam europeisk färdplan ⁽¹⁾ för att lätta på åtgärderna mot covid-19-utbrottet. Där anges kriterier och rekommendationer för när medlemsstaterna kan häva åtgärderna, återgå till det normala vid de inre gränserna och återuppta fri rörlighet. Hävandet bör ske gradvis, och fysisk distansering och förebyggande åtgärder och kontrollåtgärder mot infektion bör vara centrala inslag.
2. I takt med att folkhälsoläget börjar förbättras överväger medlemsstaterna att häva de generella restriktionerna. Detta kommer i sin tur att bana väg för en säker uppmjukning av förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder, särskilt heltäckande reserestriktioner.
3. När restriktionerna för resor och tillhörande aktiviteter förr eller senare hävs, kan det förväntas att allmänheten successivt börjar resa igen, inrikes och inom EU.
4. Om åtgärderna hävs för snabbt kan smittspridningen plötsligt ta fart igen. Till dess att ett vaccin finns tillgängligt måste behoven av och nyttan med resor och turism ställas mot risken för att antalet fall ökar igen vilket kräver att isolering-åtgärderna återinförs.
5. I takt med att nedstängningen mjukas upp måste största vikt läggas vid att upprätthålla fysisk distansering mellan personer, så att turismen kan återupptas på ett säkert sätt, då ju turismen definitionsmässigt innebär att människor från olika geografiska områden sammanstrålar.
6. Skyddet av allmänhetens hälsa, inklusive turismanställda och turister, förblir den viktigaste prioriteringen.
7. I denna vägledning anges ett gemensamt mål och en icke-diskriminerande ram för allmänheten, myndigheter, företag och aktörer i turistnäringen för ett gradvis återupptagande av turisttjänster.
8. I denna vägledning finns kriterier och principer för ett säkert och successivt återupptagande av turistaktiviteter och för utarbetande av hälsoprotokoll för etablissemang i besöksnäringen.

⁽¹⁾ Europeiska kommissionen, *En gemensam europeisk färdplan i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19*: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.126.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2020:126:TOC

9. Vägledningen bygger på rekommendationer från Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar⁽⁷⁾. Den bygger på och bör genomföras tillsammans med den gemensamma europeiska färdplanen i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19⁽⁸⁾. Den bör läsas jämsides med kommissionens vägledningar om restriktioner för icke-nödvändiga resor⁽⁴⁾, fri rörlighet för arbetstagare⁽⁵⁾, gränsförvaltning⁽⁶⁾, passagerare och andra personer ombord på fartyg⁽⁷⁾ och successivt återupptagande av transporttjänster⁽⁸⁾ samt meddelandet *Med sikte på ett stegvist och samordnat återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna*⁽⁹⁾. Slutligen har Europeiska arbetsmiljöbyrån (Osha) publicerat allmänna arbetsmiljöåtgärder för återgång till arbetet⁽¹⁰⁾.

II. Principer för ett säkert och successivt återupptagande av turistaktiviteter

10. Medlemsstaterna bör noga överväga följande kriterier när de överväger att lätta på stränga generella restriktioner⁽¹¹⁾ så att turistaktiviteter kan återupptas:

10.i *Förekomsten av covid-19 har sjunkit till låga nivåer*

Den främsta förutsättningen för att generella åtgärder mot covid-19 ska kunna mjukas upp och turistaktiviteter återupptas är epidemiologiska belägg för att spridningen av sjukdomen minskat väsentligt och stabiliserats under en längre tid, och sannolikt kommer att förbli stabil med den ökade turistmängden.

10.ii *Tillräcklig kapacitet i vårdsystemet*

Det måste finnas tillräcklig kapacitet i vårdsystemet för lokalbefolkning och turister, så att inte primärvården, sjukhusen och intensivvården överbelastas om antalet fall plötsligt skulle öka. Detta är särskilt viktigt på regional nivå för sådana turistregioner som kan räkna med fler besökare, såsom turistanläggningar och områden nära stränder och besöksmål, som inte nödvändigtvis ligger nära vårdinfrastrukturen. Avlägsna turistregioner kan ha ett begränsat vårdutbud, och om en stor besökartillströmning kan väntas kan det behövas kompletterande tjänster som sjuktransporter med flyg. Vägledningen för gränsöverskridande vård av covid-19-fall bör följas⁽¹²⁾. Dessutom bör medborgare eller personer bosatta i en medlemsstat som blir smittade under vistelse i en annan medlemsstat få sin repatriering underlättad av sin medlemsstat.

10.iii *Ordentlig övervakning*

Innan åtgärderna mjukas upp, till exempel genom att turismen återupptas, måste medlemsstaterna ha system som kan övervaka och reagera på förändringar i indikatorer på vårdsystemens kapacitet.

Ökad lokal övervakningskapacitet behövs för att hindra att viruset förs in av resande till turistregioner eller sprids från lokalbefolkningen till turisterna., i förekommande fall i enlighet med EU:s dataskyddslagstiftning.

(7) Ansvarsfriskrivning: Denna vägledning innehåller överväganden ur folkhälsosynpunkt om förebyggande och kontroll av covid-19 i turistsektorn. Detta inbegriper överväganden för kunder under tiden före, under och efter vistelsen på en turistort, för personal samt för besök på restauranger, caféer och barer i samband med turism. Vägledningen omfattar inte temaparker, nöjesparker, museer eller kryssningar. I vägledningen skissas ett tillvägagångssätt som rekommenderas för turistsektorn, samtidigt som man erkänner särdragen hos turistetablissemang i EU/EES.

(8) EUT C 126, 17.4.2020, s. 1.

(4) COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final och C(2020) 2050 final (EUT C 102I, 30.3.2020, s. 12).

(5) Kommissionens meddelande *Riktlinjer för fri rörlighet för arbetstagare under utbrottet av covid-19*, 2020/C 102 I/03.

(6) C(2020) 1753 final (EUT C 86I, 16.3.2020, s. 1).

(7) C(2020) 3100 final (EUT C 119I, 14.4.2020, s. 1).

(8) C(2020) 3139.

(9) C(2020) 3250.

(10) COVID-19: BACK TO THE WORKPLACE – *Adapting workplaces and protecting workers*, <https://osha.europa.eu/en/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

(11) Enligt vad Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar skrev i sin riskbedömning den 23 april 2020: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-ninth-update>

(12) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_healthcare_related_to_the_covid-19_crisis.pdf

10.iv Testkapacitet

Ett centralt kriterium i den gemensam europeisk färdplanen i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19 är att det ska finnas storskalig testning för att upptäcka infektioner och övervaka virusets spridning, i kombination med kontaktspårning och isolering för att bromsa smittspridningen. Brist på testkapacitet har till en början hindrat upplägg med storskalig testning av hela befolkningar. För att tidigt kunna upptäcka infektioner är det nödvändigt med snabba tester och diagnoser ⁽¹³⁾. Det är viktigt att se till att besökare också kan få likvärdig tillgång till tester.

10.v Kontaktspårning

Kontaktspårning är en verkningsfull och nödvändig folkhälsoåtgärd för att motverka covid-19. Syftet är att snabbt identifiera och hantera personer som varit i kontakt med covid-19-patienter för att minska fortsatt smittspridning. Kontaktspårning förutsätter att relevant information delas mellan länder där det finns internationell turism, och det bör också finnas beredskap för repatriering om det skulle behövas. Det är särskilt viktigt med nära samarbete och samordning kring kontaktspårning mellan medlemsstaterna när gränserna öppnas igen. Insamling och lagring av personuppgifter måste överensstämja med EU-lagstiftningen, särskilt den allmänna dataskyddsförordningen och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation.

De centrala inslagen i kontaktspårning redovisas ingående i vägledningen från Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar ⁽¹⁴⁾ och vad gäller skydd av personuppgifter i vägledningen om appar till stöd för kampen mot covid-19-pandemin ⁽¹⁵⁾ och Europeiska dataskyddsstyrelsens riktlinjer ⁽¹⁶⁾. Kommissionen och medlemsstaterna kommer att offentliggöra ett protokoll om principer för interoperabilitet för att säkerställa att frivilliga godkända kontaktspårningsappar kan fungera över gränserna och är tillförlitliga oavsett var i Europa användarna befinner sig.

10.vi Samordning och kommunikation

Det är mycket viktigt att det finns mekanismer för samordning och kommunikation mellan myndigheter och företag i turistsektorn samt mellan medlemsstaternas lokala, regionala och nationella förvaltningar. Dessutom är det viktigt med gränsöverskridande samordning, informationsdelning och kommunikation genom befintliga kanaler, om gränsöverskridande turism är tillåten. Medlemsstaterna bör informera varandra och kommissionen i god tid innan de tillkännager åtgärder som har att göra med återupptagen gränsöverskridande turism och ta hänsyn till varandras åsikter. Utöver de mekanismer som beskrivs i det åtföljande meddelandet om återupprättande av fri rörlighet och upphävande av kontrollerna vid de inre gränserna bör hälsosäkerhetskommittén och den rådgivande kommittén för turism och andra befintliga samordningsforum för transport och resor anlitas i enlighet med respektive mandat.

Riskkommunikation, bland annat på digital väg, till resande och turister är också viktigt, så att de informeras om lokala förhållanden, vad man ska göra vid misstänkta covid-19-fall, hur man får vård osv.

11. Uppmjukningen av isoleringsåtgärderna bör bygga på vetenskap och ha folkhälsan i centrum, och uppmjukningen bör ske på ett samordnat sätt i varje medlemsstat. Denna samordning är grunden för återupptagna turismrelaterade verksamheter och tjänster. Inför den kommande turistsäsongen i sommar är det avgörande att turistföretag och turistmål får tillförlitlig folkhälsorådgivning.

12. Det lokala epidemiologiska läget måste bedömas för att ge en bild av den totala risken med att återuppta turistverksamhet, så att smittspridning från turister till lokalbefolkning och tvärtom undviks.

⁽¹³⁾ Hittills har inget snabbtest för SARS-CoV-2 validerats och rekommenderats för diagnosändamål.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final, 16.4.2020.

⁽¹⁶⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en

13. Det behövs beredskapsplaner med tydliga kriterier om man vid behov måste skärpa restriktionerna igen.
14. Rekommendationerna i den gemensamma europeiska färdplanen i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19 omfattar principer av särskild betydelse för turistnäringen, som bör följas när turismen återupptas.
15. Åtgärderna bör hävas gradvis. Mer allmänna åtgärder bör ersättas med mer riktade, så att samhällena och turismen gradvis kan återgå till det normala, förutsatt att proportionella och verkningfulla åtgärder vidtas för att skydda turisternas och arbetstagarnas hälsa.
16. Återgången till arbetet bör ske i enlighet med EU:s vägledning för säker återgång till arbetet ⁽¹⁷⁾, och företräde bör ges till mindre utsatta grupper och branscher som underlättar den ekonomiska aktiviteten, samtidigt som de arbetsmiljö- och hälsoskyddsregler som pandemin föranlett iakttas.
17. Restriktioner för turisttjänster samt hälsorelaterade skyddsåtgärder och förebyggande åtgärder bör inte ha större räckvidd och giltighetstid än vad som är direkt nödvändigt för att skydda folkhälsan. Förutom att åtgärderna bör vara objektiva och proportionella bör de också vara motiverade, relevanta, specifika och icke-diskriminerande, och syfta till att bevara lika spelregler för alla på den inre marknaden.
18. Vidare håller Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar i samarbete med medlemsstaterna och gemensamma forskningscentrumet på att utveckla och uppdatera en karta ⁽¹⁸⁾ över spridningen av covid-19 på inom respektive land. Medlemsstaterna uppmanas att tillhandahålla uppgifter så att kartan är komplett och aktuell. Detta underlättar alla etapper av nedtrappningsstrategierna (öppna/stänga enskilda ekonomiska sektorer, bedöma olika testningsstrategier, bedöma hur verkningfulla personliga skyddsåtgärder är osv.). Dessutom uppmanas medlemsstaterna att tillhandahålla aktuella uppgifter om tillgänglig kapacitet för sjukhus, testning, övervakning och kontaktspårning och att offentliggöra kriterier för när restriktioner kan hävas och återinföras. Smittspridningskartan och de därtill hörande åtgärderna är ett tydligt sätt att informera på EU-nivå och kan användas av myndigheter, reseoperatörer, aktörer i turistnäringen och enskilda som vill fatta ansvarsfulla beslut om sina semesterplaner.

III. EU-vägledning för hälsoprotokoll för etablissemang i besöksnäringen

19. I den här delen av vägledningen finns principer som kan hjälpa medlemsstaterna att utforma och genomföra förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder mot infektion och protokoll för företag i besöksnäringen, till exempel hotell, för att säkerställa tryggare turistetablissemang och god hälsa hos både gäster och anställda.
20. Vägledningen för hälsoprotokoll är inte bindande. Tanken är att skapa enhetlighet vid utarbetandet och genomförandet av förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder mot infektion genom samordning inom regioner och medlemsstater.
21. Utöver rekommendationer och operativa riktlinjer för riskhantering i samband med covid-19 från de relevanta hälsomyndigheterna, närmare bestämt Världshälsoorganisationen (WHO) ⁽¹⁹⁾ och Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar (bilagan), uppmanas medlemsstaterna att ta hänsyn till denna vägledning när de utarbetar protokoll för specifika nationella, regionala och lokala förhållanden.

⁽¹⁷⁾ *Coronavirus: EU guidance for a safe return to the workplace*: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_729

⁽¹⁸⁾ <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/>

⁽¹⁹⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications/2020/operational-considerations-for-covid-19-management-in-the-accommodation-sector-interim-guidance,-31-march-2020>

22. Folkhälsoåtgärder i turistsektorn måste överensstämma med de behöriga myndigheternas generella åtgärder och hänsyn bör tas till vägledningen för arbetsplatser⁽²⁰⁾. Åtgärderna måste också överensstämma med EU:s dataskyddsregler⁽²¹⁾.
23. Medlemsstaterna uppmanas att samarbeta med aktörerna när de utarbetar protokoll och förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder mot infektion, och se till att protokollen är anpassade och står i proportion till omfattningen och arten av de tjänster som etablissemangen tillhandahåller. Medlemsstaterna bör överväga att ge stöd till genomförandet av dem.
24. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt protokoll och förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder mot infektion som rör kortvarigt logi i delningsekonomin och andra former av logi. Denna vägledning och dessa principer är helt tillämpliga på den formen av besöksnäringstjänster och eventuella anpassningar och alternativ får under inga omständigheter äventyra besökarnas hälsa eller öka risken för virus spridning.
25. Åtgärderna för att skydda gästers och anställdas hälsa på etablissemang i besöksnäringen bör regelbundet omprövas och justeras, med hänsyn tagen till all relevant expertis och alla relevanta överväganden, så att de hela tiden står i proportion till de aktuella folkhälsobehoven.
26. I takt med att nya, mer effektiva lösningar blir tillgängliga bör de sättas in medan mindre effektiva eller mer betungande åtgärder bör fasas ut. Principen om kostnadseffektivitet bör följas. Det innebär att om det finns flera alternativ för att nå samma effekt när det gäller att säkerställa gästernas och de anställdas hälsa, bör det minst kostsamma väljas, särskilt för små och medelstora företag.
27. Följande principer bör iakttas i utarbetandet av protokoll och förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder mot infektion i etablissemang i besöksnäringen (nedan kallade *etablissemang*) för att förebygga spridning av covid-19 och skydda folkhälsan.
- a) *Epidemiologiskt läge*
- En förutsättning för att alla former av turistaktiviteter ska kunna återupptas är att förekomsten av covid-19 minskat till låga nivåer och att alla andra kriterier i avsnitt II i EU-vägledningen om principer för ett säkert och gradvis återupptagande av turismen har beaktats omsorgsfullt.
- b) *Gästernas och de anställdas hälsa och säkerhet har högsta prioritet*
- För att turisttjänster ska kunna återupptas är det viktigt att gästerna på etablissemang och de anställda som tillhandahåller tjänsterna vidtar åtgärder för att i största möjliga omfattning förebygga infektioner och virus spridning. Åtgärderna bör kommuniceras tydligt, bland annat på digital väg, synligt och verkningsfullt till både gäster och anställda.
- c) *Lokala arrangemang*
- Det bör finnas kontinuerlig samordning mellan lokala och nationella folkhälsomyndigheter och turistföretag så att de senaste reglerna i ett visst geografiskt område sprids och följs och att genomförandet av dem övervakas.
- d) *Handlingsplan vid infektioner*
- Alla etablissemang bör ha en beredskapsplan med åtgärder som ska vidtas i händelse av infektioner på etablissemang, och den bör omfatta perioden från beslutet att återuppta verksamheten till 14 dagar efter att gästerna avrest. En specifik handlingsplan där personalens uppgifter och ansvarsområden anges bör lämnas till alla anställda och hållas ständigt tillgänglig.

⁽²⁰⁾ Coronavirus: EU guidance for a safe return to the workplace:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_729

Europeiska arbetsmiljöbyrån, COVID-19: guidance for the workplace [Internet]. [uppdaterad 20 april 2020; citerad 4 maj 2020]. Finns på: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

⁽²¹⁾ Se även Europeiska dataskyddsstyrelsens uttalande: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf

e) *Utbildning*

All personal som arbetar på turistanläggningar bör känna till symtomen på covid-19 och bör informeras om grundläggande åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner. Personalen bör utbildas i åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner och i vad som bör göras om gäster eller de själva uppvisar symtom på covid-19.

f) *Personalfrågor*

Åtgärder för att minska den personal som är närvarande på etablissemang bör övervägas, t.ex. arbete hemifrån för all personal med uppgifter som kan skötas på distans.

Åtgärder som minskar antalet fysiska kontakter och kontakternas längd mellan personer på etablissemang bör övervägas, däribland skiftarbete, skift för matraster samt användning av telefoner och elektroniska kommunikationsmetoder.

g) *Information till gästerna*

Gästerna bör få all nödvändig information på ett lättillgängligt sätt, även på digital väg, före ankomsten och på själva etablissemang, om all aktuell vägledning från de lokala folkhälsomyndigheterna samt särskilda åtgärder som kan påverka deras ankomst, vistelse och avresa.

Gästerna bör informeras genom särskild skyltning (infografik, inbegripet anpassningar till gäster med synnedsättning) innan de kommer in på etablissemang om tecken och symtom på covid-19, och vad de ska göra om de får symtom under vistelsen eller inom 14 dagar efter avresan. Etablissemang kan också tillhandahålla foldrar med denna information.

Etablissemangen bör se till att gästernas kontaktuppgifter är tillgängliga om de behövs för kontaktspårning. Åtgärder för kontaktspårning bör vara strikt begränsade till hantering av covid-19-utbrottet och fungera i enlighet med den gemensamma EU-verktygslådan från eHealth-nätverket för mobilappar till stöd för kontaktspårning i EU:s bekämpning av covid-19 ⁽²²⁾ och kommissionens vägledning om appar ⁽²³⁾, så att bästa möjliga skydd av personlig integritet och personuppgifter upprätthålls.

h) *Fysisk distansering och hygien*

Etablissemang bör vidta riktade åtgärder för att se till att fysiskt avstånd hålls i gemensamma utrymmen där gästerna sannolikt samlas under längre tid (dvs. längre än 15 minuter), t.ex. fastställa största tillåtna antal gäster i varje gemensamt utrymme (t.ex. restauranger, caféer, barer, foajéer). Man bör överväga att tilldela tider eller möjliggöra (digital) tidsbokning för måltider eller vistelse vid pooler eller på gym.

Om fysiskt avstånd inte kan hållas helt, bör alternativa åtgärder övervägas för att skydda gäster och anställda, t.ex. glas- eller plastpaneler framför kassor eller munskydd.

I princip bör ett avstånd på 1,5–2 meter gälla i gemensamma utrymmen på hela etablissemang (utom för personer som reser tillsammans och delar rum), kompletterat med andra åtgärder (t.ex. munskydd) om det inte är möjligt.

För områden utomhus (stränder, pooler, caféer, barer, restauranger m.m.) och uteserveringar bör särskilda arrangemang införas för fysisk distansering och särskilda hygienåtgärder bör vidtas. Utrymmen inomhus som spaavdelningar och pooler bör också följa stränga hygienåtgärder. Varje etablissemang bör omsorgsfullt överväga om särskilda faciliteter (t.ex. barnpassning) bör förbli stängda. Storskaliga evenemang, t.ex. konserter, bör senareläggas.

Särskilda arrangemang för transporter som etablissemang tillhandahåller, t.ex. transferbussar, måste genomföras i enlighet med riktlinjerna för ett successivt återupptagande av transporttjänster och förbindelser ⁽²⁴⁾.

i) *Åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner*

Förutom fysisk distansering måste särskilda personliga skyddsåtgärder och protokoll för rengöring och desinficering övervägas, kommuniceras till personalen och gästerna och genomföras.

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

⁽²³⁾ Kommissionens meddelande *Vägledning om appar till stöd för kampen mot covid-19-pandemin med avseende på dataskydd* (EUT C 124 I, 17.4.2020, s. 1).

⁽²⁴⁾ C(2020) 3139.

Åtgärderna omfattar följande:

i) Andningsetikett:

Sträng andningsetikett: bör kommuniceras och iakttas (hosta eller nys i en pappersnäsduk eller i armvecket) av gäster och anställda. Etablissemangen bör se till att pappersnäsdukar och papperskorgar är tillgängliga.

ii) Handhygien:

Handhygien är en viktig kontrollåtgärd och bör kommuniceras till gäster och anställda genom infografik på viktiga ställen (t.ex. vid ingången, på toaletterna och i kassan). Etablissemangen bör se till att det är enkelt att tvätta händerna med tvål och att det finns engångshanddukar av papper eller automatiska handtorkar och handsprit.

iii) Munskydd:

Personal och gäster bör bara bära munskydd som en kompletterande åtgärd, inte som ersättning för de centrala förebyggande åtgärderna. Korrekt bärande av munskydd är viktigt och bör kommuniceras till gäster och personal.

iv) Ventilation:

Att öka antalet luftutbyten per timme och tillhandahålla så mycket utomhusluft som möjligt rekommenderas, antingen genom naturlig eller mekanisk ventilation beroende på etablissemang. Ökad ventilation i rummet i minst en timme rekommenderas efter att gästen checkat ut.

v) Rengöring och desinficering:

Det är viktigt att rengöra ofta berörda ytor så ofta som möjligt (minst dagligen och helst oftare). Exempel på sådana ytor är dörrknoppar, dörrhandtag, stolar och armstöd, bordsskivor, strömbrytare, ledstänger, vattenkranar, hissknappar och bardiskar. Personalen bör informeras om och utföra rengöring efter utcheckning, och informeras om handhavande av rengöringsredskap, avfallshantering, textiltvätt samt personlig hygien efter rengöring.

j) *Potentiella infektioner av gäster eller personal*

I händelse av ett misstänkt fall av covid-19 hos gäster eller personal på arbetet bör den handlingsplan som avses i led d tillämpas i enlighet med vägledning från Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar (bilagan) och nationella och lokala hälsomyndigheter när det gäller följande:

i) Isolering och distansering med avseende på den potentiellt infekterade personen.

ii) Rutiner enligt nationell lagstiftning för att underrätta vården för att få medicinsk rådgivning, testning eller eventuell förflyttning till en vårdinrättning.

iii) Rutiner enligt nationell lagstiftning för att underrätta lokala folkhälsomyndigheter för eventuell kontaktspårning.

iv) Rutiner för rengöring och desinficering.

v) Samarbete och lämnande av information om andra gäster eller anställda som kan ha varit i kontakt med den potentiellt smittade personen på etablissemang från och med två dagar före till och med 14 dagar efter att symtomen visade sig.

28. Dessa vägledande principer bör beaktas tillsammans med de allmänna rekommendationerna från Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar i bilagan.

IV. Slutsatser

29. Medlemsstaterna uppmanas att sprida denna vägledning till behöriga nationella, regionala och lokala myndigheter.

30. Aktörerna i turistnäringen i turistnäringen, såsom branschorganisationer och turistplattformar på nätet, uppmanas att sprida denna vägledning och informera om den.

31. Medlemsstaterna uppmanas att löpande samarbeta med Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar så att den smittspridningskarta som nämns i punkt 18 kan fungera som ett tydligt sätt att informera på EU-nivå och användas av myndigheter, transportoperatörer och aktörer i turistnäringen.
 32. Medlemsstaterna uppmanas att överväga att hjälpa etablissemang i besöksnäringen, och mer allmänt etablissemang som tillhandahåller turisttjänster, att genomföra denna vägledning och de tillhörande protokollen och åtgärderna för förebyggande och kontroll av infektioner och övervaka efterlevnaden. För detta ändamål får medlemsstaterna använda de nationella medel och EU-medel som finns tillgängliga.
 33. På grundval av denna vägledning kommer kommissionen att fortsätta samordningen med medlemsstaterna för att inta en konsekvent hållning till protokoll och åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner i besöksnäringen i EU.
 34. Denna vägledning bör göra det lättare för medlemsstaterna och aktörerna i turistnäringen att utarbeta mer specifika åtgärder och protokoll för förebyggande och kontroll av infektioner i enlighet med denna vägledning och övervaka efterlevnaden av dem, och därigenom förbättra företagens förutsättningar att stärka konsumenternas förtroende.
 35. Kommissionen kommer att inrätta en särskild webbplats med en interaktiv karta med information från medlemsstaterna och besöks- och resenäringen med information om nationella och branschvisa protokoll och system för efterlevnad.
 36. För att stödja medlemsstaterna kommer kommissionen att underlätta utbyte av bästa praxis inom bland annat den rådgivande turistkommittén.
 37. Kommissionen kommer att fortsätta att samarbeta med medlemsstaternas myndigheter, aktörerna i turistnäringen och internationella organisationer för att underlätta genomförandet av denna vägledning.
-

*Bilaga***Allmänna rekommendationer från Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar inom turistnäringen, särskilt etablissemang i besöksnäringen****Lokala arrangemang**

Folkhälsoåtgärder i turistsektorn måste överensstämma med de lokala och nationella myndigheternas generella åtgärder och hänsyn bör tas till vägledningen för arbetsplatser ⁽¹⁾. Åtgärderna i turistnäringen måste vara minst lika stränga som rekommendationerna till allmänheten.

Det bör finnas kontinuerlig dialog mellan lokala och nationella folkhälsomyndigheter och turistföretag så att de senaste reglerna i ett visst geografiskt område sprids och följs och att genomförandet av dem övervakas, däribland följande:

- Särskilda arrangemang för gäster, även gäster från andra länder, för att få medicinsk rådgivning och behandling, inbegripet tillgång till ambulansvård och sjukhusvård, om de uppvisar symtom på covid-19.
- Kravet att turistetablissemangens ägare samlar in korrekt information om kontaktuppgifter som möjliggör folkhälsoutredningar om ett fall påträffas på etablissemang.

Riskkommunikation och utbildning*Handlingsplan*

Etablissemangen bör ha en beredskapsplan med åtgärder som ska vidtas under följande perioder:

- När beslutet att öppna igen fattas och innan gästerna anländer. Denna fas omfattar information till och utbildning av personal samt genomförande av nödvändiga infektionsförebyggande åtgärder på etablissemang och den information som ska lämnas till gästerna innan de anländer.
- När gästerna befinner sig på etablissemang, från bokning och incheckning till utcheckning.
- Upp till 14 dagar efter att gästerna har avrest.

En specifik handlingsplan där personalens uppgifter och ansvarsområden anges bör lämnas till alla anställda och hållas ständigt tillgänglig.

Utbildning och personalfrågor*Utbildning:*

- All personal som arbetar på turistetablissemang bör känna till symtomen på covid-19 (feber, hosta, halsont osv.) och bör informeras om grundläggande åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner.
- Personal eller medlemmar i deras hushåll som själva bekräftats ha covid-19 bör inte komma in till arbetet under infektionsperioden, som fastställs av de lokala hälsomyndigheterna, vanligtvis upp till åtta dagar efter att symtomen uppträdde i lindriga fall.
- Personal som har symtom som är förenliga med covid-19 bör komma in till arbetet, bör isolera sig själva och bör rekommenderas att följa lokala folkhälsoråd och söka läkarvård om symtomen förvärras enligt lokal vägledning.
- Särskild utbildning bör övervägas för personalen om åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner och om vad som ska göras om gäster uppvisar symtom på covid-19.

Administration:

- Äldre personal och personal med kroniska sjukdomar (t.ex. hjärtsjukdomar, lungsjukdomar, immunbristtillstånd eller nyligen genomgången cancerbehandling) som är kända för att medföra en högre risk att drabbas av kritisk covid-19-infektion bör i möjligaste mån ges arbetsuppgifter som minskar kontakten med gästerna.

⁽¹⁾ Europeiska arbetsmiljöbyrån, *COVID-19: guidance for the workplace* [Internet], [uppdaterad 20 april 2020; citerad 4 maj 2020]. Finns på: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

- Åtgärder för att minska antalet anställda som är närvarande på etablissemang bör övervägas, t.ex. arbete hemifrån för all personal med uppgifter som kan skötas på distans.
- Åtgärder som minskar antalet fysiska kontakter och kontakternas längd mellan personer på etablissemang bör övervägas, däribland skiftarbete, skift för matraster samt användning av telefoner och elektroniska kommunikationsmetoder.

Information till gästerna

- Innan gästerna anländer till etablissemang bör de få information om aktuell vägledning från de lokala folkhälsomyndigheterna och om de särskilda åtgärder som vidtas på etablissemang. Gästerna bör informeras om att de bör skjuta upp vistelsen om de har symtom på covid-19 eller om de har varit i kontakt med en person med covid-19 eller med symtom på covid-19 under de 14 dagarna före den planerade vistelsen.
- Särskild skyltning (infografik) eller annan lättillgänglig information, inbegripet anpassade versioner för personer med synnedsättning, vid entrén till etablissemang, bör informera gästerna om tecken och symtom på covid-19 och ge dem instruktioner om vad de ska göra om de får symtom. Etablissemang kan också tillhandahålla foldrar med denna information.
- Vid avresan uppmanas gästerna uttryckligen att omedelbart meddela etablissemang om de får symtom på covid-19 eller får ett positivt testresultat för covid-19 inom 14 dagar efter avresan.
- Se till att gästernas kontaktuppgifter är tillgängliga om det behövs för kontaktspårning.

Fysisk distansering

- SARS-CoV-2 smittar främst via andningsdroppar och direkt kontakt med infekterade personer, och indirekt kontakt med smittbärande ytor eller föremål (fomiter) i omedelbar närhet. Stora andningsdroppar färdas omkring 1 meter vid andning, 1,5 meter vid tal och 2 meter vid hosta ⁽²⁾.
- Etablissemang bör se till att fysisk distansering upprätthålls i enlighet med den senaste vägledningen i gemensamma utrymmen där gästerna sannolikt samlas under längre tidsperioder (t.ex. mer än 15 minuter).
- Gäster som reser tillsammans och delar rum måste inte hålla fysiskt avstånd sinsemellan.
- När det inte går att garantera fysisk distansering bör särskilda åtgärder övervägas för att förhindra spridning av droppar, t.ex. i receptioner, med hjälp av glas- eller plastpaneler framför kassan.
- Turistetablissemang som hotell och restauranger bör fastställa ett största antal gäster i varje etablissemang och utrymme för att garantera nödvändig fysisk distansering. Det största antalet gäster bör inte överskridas.
- Underhållningsevenemang bör senareläggas eller ställas in, om inte fysisk distansering kan garanteras.
- Särskilda arrangemang för fortskaffningsmedel måste övervägas för att garantera fysisk distansering.

Åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner

Företag i turistnäringen erbjuder i allmänhet produkter och tjänster som leder till att personer samlas inomhus (hotell, restauranger, caféer) och utomhus (campingplatser, stränder, pooler) under lång tid, vilket ökar risken för överföring av virus. Fysisk distansering och särskilda åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner (personliga skyddsåtgärder samt rengörings- och desinficeringsprotokoll) måste övervägas och genomföras på alla platser där sammankomster kan förväntas ⁽³⁾. Åtgärder för förebyggande och kontroll av infektioner omfattar bl.a. följande:

⁽²⁾ Bourouiba L., *Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19*, Jama, 26 mars 2020.

⁽³⁾ Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar, *Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19)* [internet], 31 mars 2020 [4 maj 2020]. Finns på: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Home-care-of-COVID-19-patients-2020-03-31.pdf>

— *Andningsetikett*

- Sträng andningsetikett bör iakttas: näsa och mun bör täckas med en pappersnäsduk när man nyser eller hostar. Ett antal rena pappersnäsdukar bör hållas tillgängliga redo för användning.
- Pappersnäsdukar bör kastas omedelbart efter användning, helst i behållare med lock, och händerna ska tvättas/rengöras och genas enligt korrekta rutiner.
- Om pappersnäsdukar inte finns tillgängliga, rekommenderas att man hostar eller nyser i armvecket.

— *Handhygien*

- Handhygien är en viktig åtgärd för att minska spridningen av covid-19.
- Det bör finnas enkel tillgång till handtvättningsmöjligheter med tvål, engångshanddukar i papper eller automatiska handtorkar och handsprit (alkoholhalt minst 70 %).
- Skyltning (infografik) som visar hur viktigt det är med handhygien och som förklarar hur effektiv handhygien ska utföras ska finnas på olika områden (t.ex. entréer, toaletter och kassor) på alla turistetablissemang.
- Händerna bör tvättas ofta.

— *Munskydd*

- Att personal och gäster använder medicinska eller improviserade icke-medicinska munskydd kan anses vara ett sätt att kontrollera källan (dvs. förhindra spridning av droppar från infekterade personer med eller utan symptom) ⁽⁴⁾.
- Munskydd bör bara bäras som en kompletterande åtgärd, inte som ersättning för de centrala förebyggande åtgärderna.
- Det är viktigt att munskydd används på rätt sätt. Skyddet bör helt täcka ansiktet från näsroten ned till hakan.
- Det bör finnas tillgång till information om korrekt användning av munskydd, som visar betydelsen av att tvätta händerna med tvål och vatten eller handsprit innan skyddet sätts på och tas av.
- Medicinska och icke-medicinska munskydd är acceptabla ute i samhället, med beaktande av tillgång och så att medicinska munskydd prioriteras för användning i vården.
- Filtrerande halvmasker rekommenderas inte ute i samhället, eftersom de i första hand behövs i vården.

— *Ventilation*

- Dålig ventilation av inomhusutrymmen har samband med ökad överföring av luftvägsinfektioner ⁽⁵⁾. Covid-19 tros främst spridas via andningsdroppar. Det är fortfarande oklart vilken betydelse aerosoler, som kan dröja kvar i luften längre, har i spridningen av covid-19, och därför är ventilationens relativa betydelse för att förebygga spridning av covid-19 inte väl definierad. Ett antal fall av spridning av covid-19 har dock koppats till

⁽⁴⁾ Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar, *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks* [internet]. 8 april 2020 [4 maj 2020]. Finns på: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

⁽⁵⁾ Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P, *Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital*, *Am J Infect Control*, 2011 Dec;39(10):866-72.

vistelse i slutna utrymmen ⁽⁶⁾. Att öka antalet luftutbyten per timme och tillhandahålla så mycket utomhusluft som möjligt minskar antagligen risken för spridning genom aerosoler, och det kan göras genom naturlig eller mekanisk ventilation beroende på etablissemang ⁽⁷⁾.

— När mekanisk ventilation används är underhåll av ventilationssystemen, särskilt i samband med rengöring och filterbyte, i enlighet med tillverkarens anvisningar särskilt viktigt.

— *Rengöring och desinficering*

— Det är viktigt med korrekt rengöring och desinficering under covid-19-pandemin ⁽⁸⁾.

— Ofta berörda ytor bör rengöras så ofta som möjligt (minst dagligen och helst oftare). Sådana ytor är bl.a. dörrknoppar, dörrhandtag, stolar, armstöd, bordsskivor, strömbrytare, ledstänger, vattenkranar och hissknoppar.

— Virusnet överlever olika länge på olika ytor beroende på ytmaterialet, och överlever tydligtvis kortast tid på koppar ⁽⁹⁾.

— Grundlig rengöring med vanliga rengöringsmedel och ökad ventilation av rum i minst en timme rekommenderas efter att gästen checkat ut.

— Vanliga rengöringsmedel är tillräckliga för rutinrengöring.

— Rengöringsredskapen bör rengöras korrekt efter varje rengöringstillfälle.

— Handhygien ska utföras efter rengöring.

— Följ normala rutiner för avfallshantering. Avfall som uppkommer under rengöringen bör hanteras som osorterat avfall.

— Följ normala rutiner för tvätt av sänglinne, handdukar och bordslinne.

⁽⁶⁾ Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar, *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks* [internet]. 8 april 2020 [4 maj 2020]. Finns på: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P, *Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital*, *Am J Infect Control*, 2011 Dec;39(10):866-72.

Lu J, Gu J, Li K, Xu C, Su W, Lai Z, et al., *COVID-19 Outbreak Associated with Air Conditioning in Restaurant, Guangzhou, China, 2020*, *Emerg Infect Dis.*, 2 april 2020; 26 (7).

⁽⁷⁾ Världshälsoorganisationen (WHO), *Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings* [internet]. 2009 [uppdaterad 4 maj 2020]. Finns på: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1

Federation of European Heating VaACA, *How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces* [Internet]. [uppdaterad 17 mars 2020; citerad 4 maj 2020]. Finns på: https://www.rehva.eu/fileadmin/user_upload/REHVA_covid_guidance_document_2020-03-17_final.pdf

⁽⁸⁾ Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), *Disinfection of environments in healthcare and nonhealthcare settings potentially contaminated with SARS-CoV-2*, Stockholm, ECDC; 2020 [26 april 2020]. Finns på: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19#no-link>

⁽⁹⁾ Världshälsoorganisationen (WHO), *Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings* [internet]. 2009 [uppdaterad 4 maj 2020]. Finns på: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1

När en person misstänks vara infekterad med covid-19: testning, kontaktspårning, isolering och karantän

Om ett misstänkt covid-19-fall uppstår bland gäster eller personal på arbetet bör etablissemanget aktivera sin lokala handlingsplan ⁽¹⁰⁾.

Det misstänkta fallet bör omedelbart tillsägas att bära munskydd och iaktta andningsetikett och handhygien. Det misstänkta fallet bör hållas åtskilt från andra personer med minst 2 m och få ett eget rum för isolering, om möjligt med eget badrum.

Det misstänkta fallet bör under iakttagande av EU:s dataskyddslagstiftning anmälas till de lokala hälso- och sjukvårdstjänsterna, som ger råd i fråga om testning och vidare hantering och förflyttning av fallet till en vårdanläggning (t.ex. sjukhus), om detta anses nödvändigt och i enlighet med lokala vådrutiner.

Om det misstänkta fallet anses vara ett sannolikt eller bekräftat fall ska de lokala folkhälsomyndigheterna underrättas, som säger till om kontaktspårning ska genomföras. Kontaktspårning inleds i allmänhet omedelbart efter att ett sannolikt eller bekräftat fall anmäls, och det är vanligtvis de lokala folkhälsomyndigheternas ansvar. Turistetablissemangen kommer att uppmanas att samarbeta och lämna all nödvändig information om andra gäster eller anställda som kan ha varit i kontakt med den smittade personen på etablissemanget från och med två dagar före till och med 14 dagar efter att symtomen visade sig.

Anställda som får symtom bör isoleras hemma och söka läkarvård.

Om ett misstänkt eller bekräftat fall av covid-19 har förekommit i ett utrymme inomhus, bör utrymmet först ventileras ordentligt under minst 1 timme och därefter noggrant rengöras med ett neutralt rengöringsmedel, följt av dekontaminering av ytor med ett desinfektionsmedel som är effektivt mot virus. Som alternativ kan en lösning med 0,05–0,1 % natriumhypoklorit eller produkter baserade på etanol (minst 70 %) användas för dekontaminering efter rengöringen med ett neutralt rengöringsmedel. Alla potentiellt kontaminerade textilier (t.ex. handdukar, sänglinne, gardiner och bordslinne) bör tvättas som vittvätt (90 °C) med vanligt tvättmedel. Om vittvättscykel inte kan användas på grund av materialets egenskaper, måste blekmedel eller andra tvättprodukter för dekontaminering av textilier användas under tvättcykeln.

Särskilda rekommendationer för hotell

Följande åtgärder rekommenderas för att minimera sannolikheten för spridning av covid-19:

1. Administration/ledning

- a) Utarbeta en beredskapsplan för åtgärder för att förebygga och kontrollera infektioner för covid-19 i samråd med de lokala folkhälsomyndigheterna.
- b) Följ uppmärksamt folkhälsomyndigheternas rekommendationer för att vara uppdaterad om den aktuella situationen och bedömningen av risken för infektioner bland personal och gäster.
- c) Se till att personalen utbildas om rutiner för alla aspekter av förebyggande och kontroll av infektioner, däribland hantering av misstänkta covid-19-fall, desinficering och rengöring samt korrekt användning av munskydd.
- d) Sätta en gräns för antalet gäster samtidigt i gemensamma utrymmen för att garantera fysisk distansering i enlighet med vägledningarna om fysisk distansering och stora evenemang. Se till att det tillåtna antalet gäster överensstämmer med de lokala folkhälsomyndigheternas rekommendationer för sammankomster.
- e) Se till att det finns informationsmaterial för gästerna om symtom på covid-19, instruktioner i händelse av sjukdom och lokala rutiner, instruktioner om handhygien och korrekt användning av munskydd

⁽¹⁰⁾ Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), *Contact tracing: Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union – second update* Stockholm: ECDC; [27 april 2020]. Finns på: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>

- f) Använd skyltning (t.ex. väggskyltar i allmänna utrymmen och på rummen) för att informera gästerna om rutiner som minimerar kontakterna mellan personal och gäster.
- g) Överväg att ställa in aktiviteter i utrymmen inomhus där fysisk distansering inte kan garanteras, i synnerhet om aktiviteten kan genomföras utomhus.

2. Reception

- a) Se till att handsprit finns tillgänglig.
- b) Överväg lösningar som incheckning och utcheckning på nätet eller med självbetjäning för att minimera kontakterna mellan gäster och personal. Om självcheckning med pekskärm eller tangentbord används, se till att anordningarna rengörs regelbundet för att minimera spridningsrisken.
- c) Garantera fysisk distansering mellan receptionister och annan personal och gästerna, helst genom en panel av plast eller glas.
- d) Se till att fysisk distansering iakttas mellan gästerna, t.ex. med hjälp av golvmarkeringar.

3. Restauranger, frukostrum, matsalar och barer

- a) Se till att det finns handsprit och skyltning vid ingången om vikten av handhygien.
- b) Om möjligt bör maten serveras till gästerna vid bordet i stället för självservering vid en buffé. Om bordsservering inte är möjlig, ska hygienåtgärderna förstärkas och gästerna påminnas att använda handsprit när de kommer in till restaurangen, när de besöker buffén och efter att tagit för sig vid buffén.
- c) Om självservering används, se till att fysisk distansering upprätthålls vid buffén.
- d) Begränsa antalet gäster på etablissemang samtidigt för att garantera fysisk distansering.
- e) Undvik köer, eller om det inte är möjligt, garantera fysisk distansering i kön exempelvis med hjälp av golvmarkeringar.
- f) Se till att avståndet mellan borden är 2 meter.
- g) Se till att det finns tillräcklig ventilation i enlighet med riktlinjerna för ventilation av restauranger, både när det gäller luftväxling per timme och tillförsel av utomhusluft per timme.
- h) Se till att luftkonditioneringsfiltren rengörs regelbundet enligt tillverkarens anvisningar.
- i) När luftkonditionerad luft används för ventilation, minimera recirkulationen så mycket som möjligt
- j) Se till att ofta vidrörda ytor rengörs regelbundet med vanligt rengöringsmedel.

4. Träningsanläggningar

- a) Se till att handsprit finns tillgänglig.
- b) Se till att utrustningen rengörs och särskilt att vidrörda ytor (t.ex. handtag) rengörs efter användning av varje gäst, med genom att lämplig rengöringsutrustning tillhandahålls.
- c) Garantera fysisk distansering mellan gästerna.
- d) Begränsa inträdet för att garantera fysisk distansering.
- e) Omklädningsrum bör inte användas utan gästerna bör uppmanas att byta om på rummet.

5. Spaanläggningar och inomhuspooler

- a) Se till att det finns handsprit och möjlighet att tvätta händer.
- b) Eftersom fysisk kontakt inte kan undvikas vid spabehandling och den person som utför behandlingen och gästen inte kan hålla fysiskt avstånd, bör den person som utför behandlingen och gästen rekommenderas att bära munskydd.

- c) Handspritning eller handtvätt rekommenderas före och efter varje behandling.
 - d) Se till att anläggningarna underhålls och djuprengörs regelbundet.
6. *Utomhusanläggningar (utomhuspooler, stränder, lekplatser)*
- a) Se till att det finns handsprit och möjlighet att tvätta händer.
 - b) Se till att det finns ett fysiskt avstånd på 2 meter mellan bord, strandstolsgrupper och gäster vid olika aktiviteter samt i poolen.
 - c) Gäster som delar rum kan dela bord, strandstolsgrupper osv.
 - d) Se till att anläggningarna underhålls och djuprengörs regelbundet.
7. *Barnpassning inomhus*
- a) Eftersom fysisk kontakt inte kan undvikas och fysisk distansering inte kan iaktas, bör man ställa sig frågan om sådana anläggningar bör förbli öppna.
- Om anläggningarna förblir öppna:
- b) Det bör övervägas om personal som tar hand om barn bör bära munskydd.
 - c) Se till att det finns handsprit och möjlighet att tvätta händer.
 - d) Begränsa antalet barn som besöker anläggningarna samtidigt.
 - e) Se till att ofta vidrörda ytor, leksaker och utrustning rengörs regelbundet med vanligt rengöringsmedel.
8. *Konferens- och mötesrum*
- a) Arrangörer av konferenser och möten bör följa den lokala vägledningen om tillåtet antal deltagare.
 - b) Se till att handsprit och handtvättningsmöjligheter finns tillgängliga.
 - c) Se till att deltagarna håller fysiskt avstånd från varandra i enlighet med ECDC:s riktlinjer.
9. *Toaletter*
- a) Se till att det hela tiden finns tillgång till tvål och vatten samt engångshanddukar av papper eller automatiska handtorkar för torkning.
10. *Hissar*
- a) Det rekommenderas att man avråder personer som inte delar rum från att dela hiss, för att upprätthålla fysisk distansering. Hissar bör prioriteras för personer med funktionsnedsättning och personer med bagage.
 - b) Uppmuntra användning av trappor om det är möjligt och rimligt (t.ex. i låga byggnader).
 - c) Se till att ofta vidrörda ytor rengörs regelbundet (hissknappar och ledstänger)
 - d) Se till att hissen ventileras korrekt i enlighet med tillverkarens anvisningar och byggreglerna.
11. *Sårbara gäster*
- a) Sårbara gäster bör avrådas från att delta i aktiviteter där det inte alltid är möjligt att garantera fysisk distansering, i synnerhet när aktiviteterna äger rum inomhus, och bör noggrant iaktta fysisk distansering och handhygien. Servering av måltider på rummet bör övervägas som en möjlighet att ytterligare skydda sårbara gäster.
12. *Evenemang på plats*
- a) Överväg att ställa in evenemang med ett stort antal deltagare (t.ex. konserter) och följ alltid uppmärksamt de nationella och lokala folkhälsorekommendationerna om tillåtet antal deltagare.

Dokument med kompletterande information

1. *Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: interim guidance*. Genève: Världshälsoorganisationen; 2020:
[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125)
 2. *Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19: Interim guidance*: <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>
 3. *Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus: interim guidance*. Genève: Världshälsoorganisationen; 2020 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions>
 4. *Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19): interim guidance*. Genève: Världshälsoorganisationen; 2020: [https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19))
-

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN**Riktlinjer om att gradvis återställa transporttjänster och kommunikationer – COVID-19**

(2020/C 169/02)

I. Inledning

1. Utbrottet av covid-19 har stor inverkan på transporter och kommunikationer i EU. Åtgärderna för att begränsa utbrottet har lett till en dramatisk minskning i transporter, särskilt persontransporterna ⁽¹⁾. Godsflödena har inte påverkats lika mycket, delvis tack vare EU:s gemensamma insatser för att säkerställa att godstransporterna hålls igång, även om de har minskat på grund av en nedgång i den ekonomiska aktiviteten och avbrott i leveranskedjorna.
2. Kommissionen har utfärdat vägledning om restriktioner för icke nödvändiga resor ⁽²⁾ och lagt fram åtgärder särskilt för transporter, bland annat riktlinjer för gränsförvaltningsåtgärder ⁽³⁾, för genomförande av gröna körfält för godstransport ⁽⁴⁾, för underlättande av flygfrakt ⁽⁵⁾, för sjöfolk, passagerare och andra personer ombord på fartyg ⁽⁶⁾. Kommissionen har erbjudit vägledning om hur man bäst skyddar transportanställda och passagerare, samtidigt som man håller igång godstransporterna.
3. Så länge restriktioner för personers rörlighet finns kvar och även fraktflödena kan påverkas, bör dessa åtgärder och rekommendationer om varuflöden, rörlighet för anställda inom kritiska yrken ⁽⁷⁾, transitering och hemtransporter av passagerare och besättningar fortsätta att tillämpas enhetligt och samordnat av alla medlemsstater. Medlemsstaterna bör fortsätta att använda nätverket av nationella kontaktpunkter inom transport för covid-19-åtgärder som samordnas av kommissionen.
4. När folkhälsosituationen börjar förbättras är det viktigt att transporttjänsterna och kommunikationerna gradvis återställs inom gränserna för vad den epidemiologiska situationen tillåter, eftersom de är viktiga för EU:s ekonomi och världsekonomin och grundläggande inslag i EU-medborgarnas vardag.
5. Den 15 april 2020 lade Europeiska kommissionen, i samarbete med ordföranden för Europeiska rådet, fram en gemensam europeisk färdplan ⁽⁸⁾ med rekommendationer om lättnad av åtgärderna mot Covid-19. I den gemensamma europeiska färdplanen angavs att kommissionen även skulle ”lägga fram mer detaljerade riktlinjer om att gradvis återställa transporttjänster, samfärdsel och fri rörlighet så snart hälsosituationen tillåter det, även med beaktande av reseplanering inför sommarsemestern”.

⁽¹⁾ Till exempel cirka 90 % minskning inom flygtrafiken jämfört med för ett år sedan (källa: Eurocontrol), 85 % minskning inom fjärrpersontrafik på järnväg, 80 % minskning på regional persontrafik på järnväg (inklusive förorter), nästan helt avstannad internationell persontrafik på järnväg (Källa: CER), över 90 % minskning för kryssningsfartyg och passagerarfartyg i mitten av april jämfört med för ett år sedan (källa: Emsa).

⁽²⁾ COM (2020) 115 final, COM (2020) 148 final, och C (2020) 2050 final (EUT C 102I, 30.3.2020, s. 12).

⁽³⁾ C(2020) 1753 final (EUT C 86I, 16.3.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ C(2020) 1897 final (EUT C 96I, 24.3.2020, s. 1).

⁽⁵⁾ C(2020) 2010 final (EUT C 100I, 27.3.2020, s. 1).

⁽⁶⁾ C(2020) 3100 final (EUT C 119, 14.4.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ C(2020) 2051 final (EUT C 102I, 30.3.2020, s. 12).

⁽⁸⁾ En gemensam europeisk färdplan i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19 (EUT C 126, 17.4.2020, s. 1).

6. Medborgarnas hälsa, inbegripet de transportanställdas och passagerarnas, förblir den viktigaste prioriteringen. Särskild hänsyn bör tas till utsatta befolkningsgrupper, såsom äldre och personer med underliggande sjukdomar, med full respekt för deras privatliv. En lättnad av rese- och driftsrestriktionerna bör därför ske gradvis för att skydda hälsan och säkerställa att transportsystem och transporttjänster, och andra relaterade system (t.ex. gränskontroller vid de yttre gränserna), kan återanpassas till högre frakt- och passagerarvolym. Detta bör åtföljas av ständigt uppdaterade informationskampanjer för att se till att resenärerna när de planerar och genomför resor är helt och hållet medvetna om situationen, och därmed också om sitt individuella ansvar att följa hälsorekommendationerna när de reser.
7. Det gradvisa återställandet av transporttjänster och kommunikationer kommer att vara helt beroende av hanteringen av reserestriktioner, epidemiologiska bedömningar och medicinsk rådgivning om nödvändiga hälsorelaterade och sanitära skydds- och försiktighetsåtgärder. Dessa EU-riktlinjer om att gradvis återställa transporttjänster och kommunikationer påverkar därför inte och bör förbli helt och hållet anpassade till och förenliga med denna politik, och genomförs inom ramen för den gemensamma europeiska färdplanen.
8. De utgör en gemensam ram för att stödja myndigheter, intressenter, arbetsmarknadens parter och företag som är verksamma inom transportsektorn under det gradvisa återställandet av kommunikationerna. Riktlinjerna består av allmänna principer som är tillämpliga på alla transporttjänster och särskilda rekommendationer utformade för att hantera varje transportsätts egenskaper och vara realistiska och praktiskt genomförbara. De syftar till att ge ytterligare vägledning om hur man gradvis kan återställa transporttjänster, kommunikationer och fri rörlighet så snart hälsosituationen tillåter det, och samtidigt skydda de transportanställdas och passagerarnas hälsa. De bör tillämpas på transporter inom och mellan medlemsstaterna. Med hänsyn till transporternas gränsöverskridande karaktär bör dessa riktlinjer tillämpas på lämpligt sätt på transporttjänster mellan medlemsstater och tredjeländer så snart som den epidemiologiska situationen medger det.
9. Utbrottet av covid-19 har påverkat hela EU, men dess konsekvenser skiljer sig åt mellan olika medlemsstater, regioner och områden. För att återupprätta kommunikationerna i hela EU på ett sätt som är säkert för alla inblandade, och för att återställa allmänhetens förtroende för transporttjänster, skulle medlemsstaterna och EU:s institutioner och byråer behöva samarbeta nära. En helt riskfri miljö för resande är inte genomförbart, liksom för all annan verksamhet, men riskerna bör minimeras så mycket som möjligt under utbrottets hela varaktighet. Fram till dess att ett effektivt vaccin är utvecklat och allmänt tillgängligt är en andra våg av infektioner eller kluster av utbrott fortfarande möjliga. Därför bör det fastställas lämpliga planer för ett eventuellt återinförande av åtgärder, om så behövs.
10. Med tanke på den globala karaktären hos utbrottet av covid-19 och den internationella karaktären hos transporttjänsterna är det nödvändigt med en ram för ömsesidigt accepterande av folkhälsosituationen och befintliga åtgärder mellan länder, regioner och områden, även mellan medlemsstaterna och mellan EU och tredjeländer, för att gradvis, snabbt och säkert återställa de europeiska, och även de globala, transportsystemen. De behöriga myndigheterna i EU bör i detta sammanhang samarbeta i så hög grad som möjligt med tredjeländer och internationella organisationer ⁽⁹⁾. Åtgärderna behöver därför i så stor utsträckning som möjligt anpassas till sina mål och effekter och erkännas som likvärdiga.
11. Såsom nämns i den gemensamma europeiska färdplanen är dessa riktlinjer också relevanta med tanke på de kommande sommarsemestrarna och planeringen av därmed sammanhängande researrangemang. Turismen är en viktig sektor i EU:s ekonomi och är till sin natur knuten till transporter och resor och beroende av tillgången till persontransporttjänster som är en förutsättning för och i grunden möjliggör turism. Därför är det avgörande att snabbt återställa tillräckliga kommunikationer för att möjliggöra en gradvis återkomst för turismen.

⁽⁹⁾ T.ex. Internationella sjöfartsorganisationen, Internationella arbetsorganisationen, Internationella civila luftfartsorganisationen och transportgemenskapens ständiga sekretariat.

II. Principer för ett säkert och gradvist återställande av passagerartransporterna

a) Allmänna principer för att återställa kommunikationerna

12. Ett gradvist återupptagande av transporttjänsterna inom alla transportslag bör prioriteras, med förbehåll för att det i praktiken vidtas proportionella och effektiva åtgärder för att skydda de transportanställdas och passagerarnas hälsa. Dessa åtgärder bör vara i linje med de allmänna kriterier, principer och rekommendationer som fastställs i den gemensamma europeiska färdplanen, särskilt med avseende på den epidemiologiska situationen och politiken när det gäller gränskontroller, restriktioner för rörlighet och reserestriktioner.
13. I enlighet med detta bör sådana åtgärder som kan begränsa transporterna, inbegripet skyddsåtgärder och förebyggande åtgärder som är hälsorelaterade, även i fortsättningen begränsas, i fråga om omfattning och varaktighet, till vad som är nödvändigt för att skydda folkhälsan. Förutom att vara proportionerliga bör alla åtgärder vara vederbörligen motiverade, transparenta, relevanta, transportslagspecifika och icke-diskriminerande och upprätthålla lika villkor på hela den inre marknaden. Medlemsstaterna måste säkerställa att dessa åtgärder överensstämmer med reglerna för statligt stöd och alla andra delar av EU-lagstiftningen.
14. Åtgärderna bör övervakas kontinuerligt så att de vid behov kan utvärderas och anpassas, med beaktande av all relevant sakkunskap och alla relevanta faktorer, så att de står i proportion till de rådande folkhälsobehoven. Allt eftersom nya och effektivare lösningar blir tillgängliga bör användningen av dem prioriteras, så att mindre effektiva eller mer betungande åtgärder kan upphävas, Principen om kostnadseffektivitet bör respekteras. Detta innebär att om det finns flera tillgängliga alternativa lösningar med jämförbara effekter när det gäller att trygga de transportanställdas och passagerarnas hälsa, bör det billigaste alternativet föredras.
15. För att skydda och återupprätta den fulla funktionen hos den inre marknaden, tillhandahållandet av transporttjänster över gränserna, full verkan hos hälsorelaterade åtgärder och allmänhetens förtroende bör medlemsstaterna vidta åtgärder på ett samordnat och samarbetsinriktat sätt. Medlemsstaternas beslut om lättnad av covid-19-relaterade reserestriktioner bör fattas på grundval av kommissionens riktlinjer om de inre gränserna av den 13 maj 2020 ⁽¹⁰⁾. De bör anmälas till kommissionen och till alla medlemsstater. Kommissionen är redo att samordna lättnaden av restriktionerna och återställandet av transporttjänsterna via nätverket av nationella kontaktpunkter.
16. Detta kräver också en samordnad strategi tillsammans med EU:s grannländer, men också mer avlägset belägna länder. Samordningskanalerna har redan utvidgats, till exempel på västra Balkan, till respektive nationella myndigheter som har ett nära samarbete med EU-nätverket av nationella kontaktpunkter inom transport. Det gemensamma målet är att säkerställa tillhandahållandet av transporttjänster och kommunikationer.
17. I enlighet med de ovannämnda principerna om att åtgärderna bör vara proportionerliga och transportslags-specifika bör säkra mobilitetsalternativ identifieras i stället för allmänna förbud som leder till att transporttjänsterna inom EU förlamas. Ett exempel skulle kunna vara utökad och regelbunden städning, sanering och lämplig ventilation i knutpunkter för transporter och fordon ⁽¹¹⁾, i stället för att helt förbjuda de berörda transporttjänsterna. Genom detta tillvägagångssätt skulle det gå att fokusera på riskerna och samtidigt möjliggöra en gradvis återgång till normala ekonomiska och dagliga verksamheter. Ett nära samarbete mellan hälso- och sjukvårdsmyndigheter och transportmyndigheter samt viktiga intressenter kommer att vara avgörande i detta avseende.

⁽¹⁰⁾ Kommissionens meddelande av den 13 maj 2020 *Med sikte på ett stegvist och samordnat återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna – Covid-19*.

⁽¹¹⁾ I detta meddelande avses med *fordon* alla typer av fordon, inklusive bilar, lastbilar, bussar, långfärdsbussar, tåg, flygplan, fartyg, skepp, båtar, färjor osv., beroende på vad som är relevant i sammanhanget.

18. Godstransporterna bör garanteras även i fortsättningen för att säkerställa att försörjningskedjorna fungerar. I den gemensamma europeiska färdplanen angavs att "under övergångsfasen bör insatserna för att bibehålla ett obehindrat flöde av varor och för att säkra leveranskedjor förstärkas". Med utgångspunkt i dagens kontroller på upp till 15 minuter för passage av gröna gränsövergångar bör kontrollerna gradvis lättas på ett samordnat sätt med hjälp av etablerade samordningskanaler såsom de nationella kontaktpunkterna inom transport för covid-19 och den integrerade politiska krishanteringen (IPCR), för att som slutmål möjliggöra för alla godstransportfordon och varor att passera de inre gränserna på samma sätt som innan de Covid-19-relaterade restriktionerna infördes. När trafiken ökar igen bör särskild uppmärksamhet ägnas åt den roll de multimodala knutpunkterna, till exempel hamnar och containerterminaler, spelar för att stödja de gröna körfälten. Samtliga transportslag, inklusive inre vattenvägar och järnväg, bör utnyttjas på bästa sätt för att garantera fungerande leveranskedjor. Det är viktigt att säkerställa att viktiga transportanställda ges fri och obehindrad rörlighet, och det bör därför övervägas om de ska ges tillträde till snabbfiler vid transportknutpunkter. Under den gradvisa övergången bör, på grundval av de offentliga hälsovårdsmyndigheters rekommendationer, hälsokontrollerna gradvis minskas, systematiska karantänerna (dvs. som tillämpas oberoende av symptom eller testresultat) hävas, konvojer avskaffas, körförbud eventuellt återinföras om trafikflödet tillåter det, och ytterligare undantag från bestämmelserna om kör- och vilotider efter slutet av maj 2020 bli mer harmoniserade och begränsas till vad som är absolut nödvändigt, för att gradvis återinföra enhetliga och lätt genomförbara EU-regler.
19. Så snart folkhälsosituationen tillåter det bör restriktionerna för individuella transporter (t.ex. bil, motorcykel och cykel) lättas. Genom att lätta på restriktionerna blir det möjligt att på ett tidigt stadium återupprätta mobiliteten, särskilt på lokal och regional nivå (t.ex. tillåta att människor gör längre resor och färdas snabbare på lokal nivå eller inom en medlemsstat). Lättnaden av dessa restriktioner för att underlätta individuella transporter bör även i fortsättningen anpassas till de övergripande åtgärder för distansering och förebyggande åtgärder som krävs eller rekommenderas av varje medlemsstat.
20. Samtidigt bör tillgången till säkra kollektivtrafikalternativ ökas i linje med den gradvisa lättnaden av isoleringsåtgärderna, för att erbjuda alla medborgare mobilitetsalternativ. Detta bör genomföras och kommuniceras på ett sätt som bidrar till att återupprätta passagerarnas tillit till och förtroende för kollektivtrafiken som ett säkert transportsätt att använda.
21. Det bör säkerställas att transportföretag och tjänsteleverantörer som tillhandahåller likvärdiga tjänster på samma sträcka omfattas av likvärdiga åtgärder. Målet bör vara att ge passagerarna samma nivå av säkerhet, klarhet och förutsägbarhet, undvika diskriminering och upprätthålla lika villkor.
22. För att säkerställa att åtgärder vid avgång och ankomst i fråga om alla transportslag är jämförbara, så att man undviker att resandet blir antingen alltför betungande eller till och med omöjligt, är det viktigt att se till att likvärdiga åtgärder, som bygger på gemensamma principer och som var och en på ett lämpligt sätt mildrar de relevanta hälsoriskerna, godkänns ömsesidigt på avrese- och ankomstpunkten. Samordningen mellan medlemsstaterna och med länder utanför EU bör underlätta detta.
23. För att möjliggöra en bättre underbyggd reseplanering skulle transportföretagen och tjänsteleverantörerna kunna lämna information om den genomsnittliga passagerartätheten för särskilda förbindelser eller restider. Det kommer att vara särskilt viktigt för tjänster utan platsreservation och för lokal kollektivtrafik. Sådan information kan göras tillgänglig online eller genom särskilda mobilappar.
24. Mobilitet i städer håller redan på att omprövas i flera medlemsstater, regioner och städer, t.ex. utvidgning av trottoarer och cykelbanor, anpassning av tidtabeller och utveckling av innovativ teknik för hantering av passagerarflöden och undvikande av trängsel. Kommissionen uppmuntrar och stöder utvecklingen och genomförandet av nya lösningar och åtgärder för mobilitet i städer för att underlätta aktiv, gemensam och delad mobilitet på ett säkert sätt och för att säkerställa förtroendet hos medborgarna.
25. Vid behov bör tydliga regler för transportföretagens och tjänsteleverantörernas rättigheter och skyldigheter gälla, till exempel om transportföretagen är ansvariga för att säkerställa distansering eller vägra tillgång till en transportknutpunkt eller ett transportfordon om ansiktsmask saknas eller om ett visst högsta antal passagerare överskrids, bör den rättsliga ram som ger dem behörighet att införa dessa åtgärder tydligt definieras.

b) *Skydda de transportanställda*

26. De anställda inom alla transportslag har spelat en avgörande roll i krisen genom att leverera gods, bidra till fungerande försörjningskedjor, ombesörja hemtransporter av EU-medborgare och transportera viktiga anställda till deras arbetsplatser, även när detta innebar ökad risk för deras hälsa och välbefinnande. Transportknutpunkter, leverantörer av transporttjänster och transportföretag bör tillämpa principerna för driftskontinuitet för att säkerställa kontinuerlig säker drift i samråd med arbetsmarknadens parter. Detta innebär också att transportanställda på lämpligt sätt bör samrådas med, utrustas, utbildas och instrueras om hur de ska utföra sina uppgifter, samtidigt som hälsoriskerna för dem själva och deras familjer, samt för deras medarbetare och för passagerarna, minimeras. Detta bör omfatta information om hur de på lämpligt sätt använder skyddsutrustning, fortsätter med hygienåtgärder och minimerar onödiga kontakter med andra, och även i den mån det är möjligt upptäcker möjliga infektioner.
27. Transportanställda som på grund av sina arbetsuppgifter är skyldiga att ha en hög grad av interaktion med andra (t.ex. flygbesättningar, personal som utför säkerhetskontroller på flygplatser och i hamnar, biljettkontrollanter, buss- och skåpbilsförare, besättningar på passagerarfartyg, lotsar, personal som tillhandahåller assistans till passagerare, inbegripet personer med funktionshinder och nedsatt rörlighet) bör få lämplig personlig skyddsutrustning av sin arbetsgivare, i enlighet med vad som beskrivs nedan. Det bör säkerställas att sådan utrustning byts regelbundet vid behov och bortskaffas på ett säkert sätt. Allmän vägledning för arbetsgivare om återgång till arbetsplatsen efter covid-19 har publicerats av Europeiska arbetsmiljöbyrån och innehåller användbar information om specifika sektorer, inbegripet transportsektorn ⁽¹²⁾.

c) *Att skydda passagerare*

28. I fråga om all kollektivtrafik bör man vidta rimliga åtgärder för att begränsa kontakten mellan transportanställda och passagerare, samt mellan passagerare. Om det är möjligt bör man tillämpa distansering mellan passagerare om det övergripande hälsoläget kräver det. Man bör även använda andra åtgärder för att minska risken för infektioner, exempelvis följande:
- Att transportanställda använder personlig skyddsutrustning (masker, handskar, etc.).
 - Att man, om det är möjligt, minskar passagerartätheten i kollektivtrafiken och i väntutrymmen (att transporttjänsterna drivs med nedsatt kapacitet kan kompenseras exempelvis genom tillfälliga allmänna trafikplikter i enlighet med tillämpliga EU-regler ⁽¹³⁾).
 - Att man behåller eller sätter upp skydd vid transportknutpunkter och i fordon (t.ex. runt chaufförer, vid biljettförsäljningsställen eller vid biljettkontroller).
 - Att man inrättar särskilda fällor eller på annat vis separerar passagerarflöden vid transportknutpunkter (t.ex. hamnar, tågstationer, busshållplatser, färjelägen, kollektivtrafikknutpunkter i städer, osv.).
 - Att man vid transportknutpunkter tar bort föremål som kan bidra till att folk samlas för tätt (t.ex. bänkar, bord) eller att man åtminstone placerar om dem så att tillräckliga avstånd hålls.
 - Att man anslår tydlig och tillgänglig information om rekommenderat beteende (t.ex. att man ofta tvättar händerna eller på annat vis rengör dem, att man håller tillräckligt avstånd) och om de särskilda åtgärder som gäller för den aktuella transportknutpunkten eller det aktuella transportslaget.

⁽¹²⁾ Covid-19: vägledning för arbetsplatsen och covid-19: tillbaka till arbetsplatsen – anpassning av arbetsplatser och skydd av arbetstagare, https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 (EUT L 315, 3.12.2007, s. 1). Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (omarbetning) (EUT L 293, 31.10.2008, s. 3). Rådets förordning (EEG) 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage) (EGT L 364, 12.12.1992, s. 7).

- g. Att det införs tillräckliga åtgärder vid ombordstigning och vid säkerhetskontroller (t.ex. att passagerare inte stiger ombord eller kliver av via den främre dörren, att dörrarna öppnas automatiskt, desinficering av brickor) och andra åtgärder som bidrar till att minimera kontakter (t.ex. kan man tillåta att personer vid kortare färjerutter stannar i bilen eller lastbilen om säkerheten i övrigt kan garanteras).
- h. Man bör prioritera transporter av äldre samt av personer med funktionsnedsättningar eller nedsatt rörlighet. Transportanställda som, i enlighet med EU-regler om passagerarrättigheter, assisterar äldre eller personer med funktionsnedsättning eller nedsatt rörlighet, bör få nödvändig personlig skyddsutrustning.
29. Passagerare bör bära ansiktsmasker vid transportknutpunkter och i fordon som används i kollektivtrafik, framförallt där man inte ständigt kan följa kraven på avstånd⁽¹⁴⁾. Tillgängligt informationsmaterial för passagerare om säkert beteende (att hålla avstånd, tvätta händer, etc.) bör finnas tydligt anslagna. Instruktioner för hanteringen av potentiella infektioner i dessa anläggningar bör anslås och meddelas transportarbetare och vara lätt åtkomliga för passagerare.
30. Om fysisk distansering är svårare att upprätthålla, bör ytterligare säkerhetsåtgärder och andra åtgärder som leder till motsvarande skyddsnivåer införas. Om det finns alternativ för att nå ett resmål, bör man välja de alternativ där man kan garantera fysisk distansering, i linje med rekommendationer från hälsomyndigheter.
31. Att minska risken för infektioner vid transportknutpunkter och i alla typer av fordon bör prioriteras. Utökad och regelbunden städning och desinficering av transportknutpunkter och fordon bör ske inom alla transportslag. Handsprit bör finnas tillgängligt vid transportknutpunkter och i fordon.
32. Anläggningarna bör vara försedda med instruktioner som ska tillämpas vid transportknutpunkter som säger att personer omedelbart bör isoleras vid misstanke om covid-19-smittan ytterligare lämpliga åtgärder kan vidtas. Därför bör man inrätta särskilda säkra områden och se till att det finns personal som utbildats och försetts med lämplig personlig skyddsutrustning. Dagens sjukvårdsanläggningar och sjukvårdspersonal (t.ex. på flygplatser, i hamnar eller ombord på fartyg) bör förstärkas för att ta hand om ökade trafikvolymmer i takt med att restriktionerna lättas.
33. Elektronisk biljettförsäljning och platsreservering i förväg bör prioriteras för att undvika att resenärer samlas i särskilda områden (t.ex. vid biljettautomater och försäljningsställen) och för att bättre styra antalet tillåtna passagerare, samtidigt som man ser till att människor utan tillgång till elektroniska hjälpmedel eller som kan inte använda sådana hjälpmedel har åtkomst till biljettförsäljning. Så långt det är möjligt bör man eftersträva en kontaktlös miljö.
34. Försäljning av varor, även mat och dryck, kan begränsas i fordon. För att minska infektionsriskerna bör driftsansvariga för integrerade försäljningsställen som duty free-affärer vidta lämpliga åtgärder, till exempel att styra passagerarflöden för att garantera fysisk distansering (t.ex. genom att använda golvmärkningar, optimera layouten, eller om nödvändigt, begränsa antalet kunder, regelbundet städa och desinficera lokaler, utrustning och varor, sätta upp skydd mellan kunder och kassapersonalen, tillhandahålla tillräckligt antal punkter med handsprit i försäljningslokalen med krav på att de används, framförallt vid in- och utgångar, tillhandahålla tydlig information för kunder om lämpligt säkert beteende, och se till att butikspersonalen är lämpligt utbildad och utrustad för att ta hand om kunder och varor i enlighet med riktlinjer från hälsomyndigheter om säkert beteende under covid-19-utbrottet.

⁽¹⁴⁾ "Ansiktsmasker" är en allmän term som omfattar både medicinska och icke-medicinska masker. Enligt ECDC bör användningen av icke-medicinska ansiktsmasker tillverkade av olika typer av tyg övervägas, framförallt om man måste prioritera att sjukvårdspersonalen får ansiktsmasker som personlig skyddsutrustning, på grund av leveransproblem, (<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>). Det ankommer på nationella hälso- och säkerhetsmyndigheter att ytterligare specificera detta i sina diskussioner med berörda parter från alla transportslag baserat på den epidemiologiska risken i det aktuella landet, tillgången på ansiktsmasker och andra överväganden. Vissa transportanställda och passagerare kan utsättas för olika risknivåer.

35. Förutom andra åtgärder som syftar till att minska infektionsrisken kan man tänka sig att passagerare på frivillig basis till exempel använder mobilappar för kontaktspårning och varning, för att upptäcka och bryta infektionskedjor och minska risken för ytterligare spridning så länge risk för spridning finns. Användning av appar för kontaktspårning bör inte vara ett krav för åtkomst till transporttjänster. Med tanke på att transporter till sin natur är gränsöverskridande, är det viktigt att se till att ovanstående åtgärder är driftskompatibla och accepteras av alla berörda. Om åtgärder för kontaktspårning används, bör de vara strikt begränsade till covid-19-utbrottet och utformas i enlighet med den gemensamma EU-verktygslådan inom nätverket för e-hälsa på mobila applikationer för att stödja kontaktspårning i EU:s kamp mot covid-19 ⁽¹⁵⁾, kommissionens Vägledning om appar ⁽¹⁶⁾ och Europeiska dataskyddsstyrelsens riktlinjer ⁽¹⁷⁾, som säkerställer högsta möjliga dataskyddsnivå.
36. Transportföretag och tjänsteleverantörer inom transportsektorn bör se till att det finns särskilda instruktioner till hands om passagerare blir sjuka eller uppvisar covid-19-symptom under eller omedelbart efter en resa eller när de befinner sig vid en transportknutpunkt. Instruktionerna bör innehålla tydligt angivna säkra områden för passagerare som uppvisar symptom, fastställda steg för hur man minimerar deras exponering mot andra passagerare och transportanställda, hur man samlar in och analyserar all relevant information om kontakt med andra passagerare och transportanställda, etc. I fråga om resor där reservering krävs, bör detta omfatta möjligheten att identifiera och varna medpassagerare som befann sig i deras närhet.

d) *Nästa steg*

37. För att återställa normala nivåer på transporttjänster och kommunikationer kommer det, i avsaknad av ett vaccin, att bli nödvändigt med en flexibel kombination av ökad användning av lämplig personlig skyddsutrustning, lämplig och säker ventilation där man undviker att inomhusluften bara cirkulerar, ökad kapacitet för frivillig kontaktspårning samt resurser för sanering.
38. På medellång och lång sikt rekommenderas att alla extraordinära åtgärder som införts under covid-19-utbrottet kontinuerligt bör övervakas, bedömas och övervägas på nytt med lämpliga tidsintervall, om inte den epidemiologiska situationen gör att de måste utvidgas, eller om åtgärderna förbättrat transportsystemen eller ökat effektiviteten.
39. Den pågående användningen av åtgärder för att begränsa spridningen, samt lättningen av dem och det stegvisa återställandet av transporttjänster och kommunikationer bör inte leda till att EU:s höga säkerhets- och skyddsnivåer sjunker, inte ens tillfälligt; detta gäller även transportanställdas hälsa och säkerhet. Det är nödvändigt att undvika att till problemen med covid-19-utbrottet lägga problem som rör transportsäkerhet och -skydd.

III. Praktiska riktlinjer för specifika åtgärder som ska säkerställa säker passagerarbefordran inom alla transportslag i samband med covid-19-utbrottet

a) *Övergripande rekommendationer*

40. De ovannämnda principerna bör ligga till grund för den övergripande stegvisa återstarten och ökningen av passagerarbefordran inom EU inom alla transportslag vid avvecklingen av covid-19-restriktionerna och den påföljande återhämtningen. Dessa gemensamma principer bör underlätta det ömsesidiga acceptandet av vidtagna åtgärder inom EU, men även gentemot länder utanför EU, för att göra det möjligt att återuppta transporttjänsterna. Som påpekats i tidigare avsnitt bör vissa principer och åtgärder tillämpas i fråga om transportknutpunkter och fordon i alla transportslag, med specifika justeringar som beaktar omständigheter, behov och genomförbarhet för olika transportslag.
41. Dessa övergripande åtgärder omfattar i synnerhet följande:
- a. Åtminstone under de inledande faserna av lättningarna av restriktioner kan man behöva minska antalet passagerare i fordon i vissa transportslag för att se till att tillämpliga krav på fysisk distansering följs.

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf.

⁽¹⁶⁾ Meddelande från kommissionen Vägledning om appar till stöd för kampen mot covid-19-pandemin med avseende på dataskydd (EUT C 124I, 17.4.2020, s. 1).

⁽¹⁷⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en

- b. Frivillig användning av appar för kontaktspårning bör övervägas som en ytterligare åtgärd för att mildra riskerna.
 - c. Transportanställda bör utrustas med personlig skyddsutrustning och, där det är möjligt, avskiljas med skiljeväggar från passagerare.
 - d. Transportknutpunkter och fordon bör städas och desinficeras ofta och sophämtning bör ske oftare.
 - e. Det bör ske systematisk installation av punkter med handsprit och krav på att de ska användas när det är möjligt.
 - f. Förbättrad ventilation och filtrering av luft och, där det är lämpligt, prioritering av användning av friskluft.
 - g. Det bör finnas krav på att passagerare bär masker, framförallt där man inte ständigt kan följa kraven på avstånd.
 - h. Biljetter och information bör tillhandahållas elektroniskt och automatiskt. Elektronisk biljettförsäljning i förväg bör kraftigt uppmuntras och prioriteras, samt även avancerade förfaranden för incheckning, reservering och registrering.
 - i. Incheckning samt lastning och lossning av bagage bör organiseras så att man undviker ansamling av passagerare.
 - j. Förbeställning av ombordtjänster och måltider bör, om möjligt, underlättas vid bokningstillfället för att minska kontakter mellan personal och passagerare.
 - k. Tillgänglig information om tillämpade förfaranden för säkert beteende, samt personlig skyddsutrustning som är ett krav för passagerare, bör finnas tydligt anslagna vid knutpunkter och i fordon, och göras tillgängliga i förväg för alla resor.
42. Organisationer för intressenter, företag och tjänsteleverantörer som är verksamma inom olika transportslag bör utveckla och tillämpa tillräckliga åtgärder som är anpassade till de specifika omständigheterna hos varje transportslag. Åtgärderna bör vara i linje med de allmänna och transportslagsspecifika principer och rekommendationer som anges i dessa riktlinjer. Åtgärderna bör ses över regelbundet och, om nödvändigt, anpassas för att säkerställa att de är effektiva i fråga om att skydda transportarbetares och passagerares hälsa.
43. Dessutom bör följande åtgärder, med beaktande av specifika egenskaper och behov hos varje transportslag, tillämpas:

b) *Luftfart*

44. Inom luftfarten finns lång erfarenhet på området riskhantering inom säkerhet och skydd, och branschen är van vid att verka i en hårt styrd miljö. Att återfå passagerarnas förtroende för att luftfart är ett säkert sätt att resa kommer att vara av avgörande betydelse för att vi ska kunna ta oss ur krisen. Det kommer därför att vara viktigt att berörda parter inom luftfarten och hälsosektorn utbyter information om pågående åtgärder, samt om hur dessa åtgärder minskar riskerna. Luftfartssektorn bör se till att åtgärderna är väl synliga, samordnade och hela tiden meddelas passagerarna.
45. Arbetet för att minska risken för spridning av covid-19 bör följa de principer som används för riskhantering i fråga om säkerhet och skydd, inklusive kontroll av efterlevnad, regelbunden genomgång av hur effektiva åtgärderna är och anpassning av åtgärderna mot bakgrund av ändrade behov samt förbättrade metoder och tekniker. Det måste dock beaktas att flygplatser och lufttrafikföretag inte har tillstånd att erbjuda sjukvårdstjänster, exempelvis att fatta beslut om hälsoscreening av passagerare; sådana tjänster ska genomföras av behöriga myndigheter.
46. För att säkerställa att åtgärder vid avgång och ankomst är jämförbara och att man därigenom undviker att resandet blir alltför komplicerat eller till och med omöjligt, är det synnerligen viktigt att säkerställa att likvärdiga åtgärder, som baseras på delade principer och att varje åtgärd på ett adekvat sätt mildrar relevanta hälsorisker, accepteras av bägge parter vid avgångs- och ankomstflygplatserna. För att underlätta detta är det en god idé att utveckla konkreta kriterier som bör omsättas i ett internationellt erkänt tillvägagångssätt. Att använda motsvarande standarder och tillämpa reciprocitet i fråga om åtgärder och deras accepterande kan vara viktiga för att återstarta luftfarten inom EU och globalt. Det är därför viktigt med nära samarbete med länder utanför EU och internationella partner, till exempel Icao.

47. I samarbete med kommissionen, Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) och behöriga myndigheter kommer Europeiska unionens byrå för luftfartssäkerhet (Easa) under de kommande veckorna att lägga fram tekniska operativa riktlinjer för att underlätta ett samordnat tillvägagångssätt och bistå nationella luftfartsmyndigheter, lufttrafikföretag, flygplatser och andra berörda parter inom branschen. I dessa riktlinjer kommer man att beakta de principer om säkerhetsförvaltning som utvecklats för att säkerställa säkerheten i det europeiska luftfartssystemet och riktlinjerna kommer också att innehålla ett grundläggande protokoll om hälsosäkerhetsfrågor inom luftfarten, som ska tillämpas inom EU.
48. Protokollet bör innehålla följande åtgärder:
- Att förbättra ventilation och luftfiltrering godkänd för sjukhusanvändning samt vertikalt luftflöde.
 - Att minska smittrisker under resor (t.ex. undvika att koncentrera passagerare till ett ställe, begränsa kontakter ombord, undersöka lämpligaste placeringen av sittplatser med beaktande av tekniska begränsningar och prioritera elektroniska dokument och elektroniska betalningsmedel).
 - Att minska antalet förflyttningar i kabinen (t.ex. mindre kabinbagage, färre kontakter med personalen).
 - Att på lämpligt sätt hantera passagerarflöden (t.ex. råd om tidig ankomst till flygplatsen, att prioritera elektronisk incheckning, egen incheckning, att säkerställa distansering och minimala kontakter vid bagageinlämning, säkerhets- och gränskontroller, vid ombordstigning och vid bagagehämtning). Passagerare bör före resan få tillgång till befintlig information om rutiner på flygplatser.
49. De kommande operativa riktlinjerna från Easa och ECDC innehåller ytterligare avhjälpande åtgärder i nära samordning med nationella behöriga myndigheter med målet att tillämpa åtgärder för enhetlig luftfartsdrift i EU.

c) *Vägtransporter*

50. För att begränsa risken att väganvändare smittas bör mycket god hygien garanteras i alla delar av terminaler, rastplatser (t.ex. längs motorvägarna), parkeringsgarage och tank- och laddningsstationer, vilket inbegriper regelbunden rengöring och desinfektion. På stationer bör man tillämpa system för att hantera passagerarflödet. Om det inte går att säkerställa ett tillräckligt gott skydd för folkhälsan upprätthålls bör man överväga att stänga vissa hållplatser eller stationer.
51. Busstransporter För att bussresor gradvis ska kunna återupptas kommer det att behövas lämpliga åtgärder, olika för regional- och fjärrtrafik. Särskilt när det gäller internationell busstrafik bör medlemsstaterna och företagen samordna åtgärderna så att de blir effektiva. Säkra driftsrutiner bör införas, till exempel att ombordstigning sker i bakre dörrar och fönstren i så stor utsträckning som möjligt används för ventilation istället för luftkonditioneringen. Dessutom bör användningen av sittplatserna optimeras i den utsträckning som är möjlig (t.ex. kan familjer sitta tillsammans, medan personer som inte reser tillsammans bör skiljas åt). I minibussar bör passagerare inte tillåtas sitta bredvid chauffören, om det inte är möjligt med fysisk separation. Alla bussföretag som bedriver linjetrafik måste få möjlighet att progressivt bygga upp nätet igen, med beaktande av nationella begränsningar. För att underlätta detta bör medlemsstaterna införa förenklade och snabba förfaranden som gör det möjligt för företagen att snabbt och enkelt anpassa sina tjänster, utan att transportarbetarnas hälsa och säkerhet sätts på spel. Om det är möjligt bör de anställdas kontakt med passagerarnas bagage begränsas och passagerarna själva lasta av och på sitt bagage.
52. Transporter i bil/minibuss på beställning (taxi, PHV) Taxiföretagen och de företag som hyr ut fordon med chaufför (s.k. PHV, private hire vehicle) har i stor utsträckning fortsatt sin verksamhet dock med särskilda skyddsåtgärder för chaufförerna och med begränsningar till en passagerare eller flera personer som tillhör samma hushåll. Denna verksamhet bör fortsätta att drivas med särskilda hygien- och riskreducerande åtgärder. Företagen bör förse chaufförerna med masker och desinfektionsmedel. Fordonens interiör bör desinfekteras så ofta som möjligt. Chaufförerna bör undvika fysisk kontakt med passagerare, och elektronisk betalning bör alltid prioriteras. Företagen bör förse chaufförerna med fysiska separatorer (t.ex. plastgardiner eller plastskärmar) till fordonen för att minska kontakten med passagerarna. Passagerare bör inte tillåtas sitta bredvid chauffören om det inte är möjligt med fysisk separation. Företagen bör ge passagerarna relevant information före resan.

d) *Järnvägstransporter*

53. För att passagerartransporter ska kunna återupptas kommer det sammanfattningsvis att var viktigt att försäkra passagerarna om att det är säkert att åka kollektivt. Åtgärderna måste kommuniceras ordentligt och vara synliga och effektiva. Särskilt när det gäller internationell järnvägstrafik bör medlemsstaterna och företagen samordna åtgärderna så att de blir effektiva. Järnvägssektorns branschorganisationer och arbetstagarorganisationer arbetar mot gemensamma regler.
54. Med tanke på det stora antalet passagerare som transporteras dagligen och antalet stationer som används är efterlevnaden av de allmänna reglerna för säkert uppträdande i syfte att skydda folkhälsan, i synnerhet att hålla lämpligt avstånd, också avhängig att varje enskild passagerare visar aktsamhet och tar ansvar. Stickprovskontroller bör säkerställa god efterlevnad.
55. Eftersom järnvägen har varit i drift under hela covid-19-utbrottet, har redan ett antal åtgärder vidtagits, vilka kan behållas och anpassas vid behov.
- Distanseringskrav bör tillämpas på tåg vid behov, i synnerhet så länge som passagerarantalet är relativt lågt. För att möjliggöra distansering bör tågens frekvens och kapacitet öka om detta krävs för att minska passagerartätheten.
 - Järnvägsföretagen bör tillämpa obligatorisk platsreservation för fjärr- och regionaltåg på vilken passagerarens namn, avreseort och destination ska anges. Alternativt, och i synnerhet när det gäller kortdistanståg, bör passagerare åläggas att lämna säten tomma mellan sig, med undantag för passagerare från samma hushåll.
 - Järnvägsföretagen bör använda de ombordsystem för beräkning av passagerarantal som finns särskilt tillgängliga för pendeltåg (baserade på vikt, fotsteg vid dörrarna och beräkningsalgoritmer för övervakningskameror som inte gör det möjligt att identifiera enskilda personer) för att hantera kapaciteten. Tidtabellsläggningen och tilldelningen av tågläge kan behöva flexibla anpassningar, inbegripet samordnad optimering av kapaciteten för att återspegla efterfrågan och behovet att minska passagerartätheten.
 - På stationer bör man tillämpa system för att hantera passagerarflödet. Om det inte går att säkerställa att ett tillräckligt gott skydd för folkhälsan upprätthålls bör man överväga att stänga vissa hållplatser eller stationer.
 - Resande utanför rusningstid bör uppmuntras med incitament, t.ex. genom anpassade priser eller flexibla arbetstider när det gäller pendeltåg, för att undvika trängsel.
 - För att undvika att passagerarna behöver röra vid handtag eller knappar bör dörrarna öppnas vid varje stopp, antingen automatiskt eller på distans av föraren.
56. Europeiska unionens järnvägsbyrå (ERA), som har relevant sakkunskap om järnvägsdrift och gemensamma säkerhetsmetoder, liksom ett omfattande nät av kommunikationskanaler (med myndigheter, operatörer och tillverkare), är redo att spela en nyckelroll när det gäller att säkerställa att det sker ett utbyte av bästa praxis. Det gemensamma företaget Shift2Rail undersöker redan möjligheter att stödja utvecklingen av appar, baserade på anonymiserade uppgifter i aggregerad form ⁽¹⁸⁾, för att få förståelse kring trängsel på stationer, vilka också skulle kunna gynna kollektivtrafiken.

e) *Vattenvägstransporter*

57. Vattenvägstransporterna för passagerare har minskat kraftigt. Åtgärder för att säkerställa folkhälsan kommer att vara nödvändiga för att återställa både passagerarnas och bemanningens tillit och förtroende. Åtgärderna bör anpassas till fartygstypen och till resans karaktär och längd, något som kan variera avsevärt inom den vattenburna transportsektorn. Den kan bli nödvändigt att öka antalet fartyg eller resor, i synnerhet där färjetransporter är nödvändiga för kommunikationer med avlägsna områden och öar .

⁽¹⁸⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2020/518 av den 8 april 2020 om en unionsgemensam verktygslåda för användningen av teknik och data för att bekämpa och komma ut ur covid-19-krisen, särskilt när det gäller mobilapplikationer och användning av anonymiserade rörlighetsdata (EUT L 114, 14.4.2020, s. 7).

58. Åtgärder för sjötransportanställda beskrivs närmare i riktlinjerna för skydd av hälsa för personer ombord på fartyg ⁽¹⁹⁾. Arbetare, inbegripet de ombord på fartyg och i hamnar, bör alltid ha tillgång till personlig skyddsutrustning ⁽²⁰⁾ och adekvat sjukvård under arbetet. Direkta kontakter mellan personer ombord bör minskas i så stor utsträckning som möjligt för att undvika smittorisk.
59. Europeiska sjösäkerhetsbyrån är redo att underlätta utbyte av bästa praxis och information som kan vara användbar för behöriga myndigheter och intressenter (t.ex. när det gäller fartygsspårning, hälsorapportering osv.). Med tanke på sjöfartens internationella karaktär kommer det dessutom att vara viktigt att samarbeta med icke-EU-länder och internationella organisationer, däribland Internationella sjöfartsorganisationen (IMO), för att underlätta det globala samarbetet liksom att åtgärder och praxis relaterade till covid-19 är likvärdiga och ömsesidiga.
60. Mot bakgrund av befintliga erfarenheter och de åtgärder som redan har vidtagits av medlemsstaterna, bör företag och alla andra aktörer som är involverade i vattenvägstransporter (hamnar, färjeterminaler, relevanta nationella myndigheter) vidta följande åtgärder:
- Säkerställa att distanseringskrav kan iakttas på fartyg, bland annat genom att minska antalet tillåtna passagerare.
 - Begränsa tillträdet till ombordstignings- och landstigningskajer till passagerare med biljett, och tilldela passagerare säten.
 - Hamnar bör överväga särskilda köer för passagerare som går in och passagerare som går ut.
 - När omständigheterna tillåter, flytta så många som möjligt av passagerarna till öppna utrymmen på fartyget.
 - Om passagerarna rekommenderas eller ombeds att stanna kvar i sina fordon ombord på färjor under kortare resor (dvs. mindre än en timma), bör en sådan åtgärd enbart tillämpas på öppna däck såvida inte ytterligare säkerhetsåtgärder vidtas i enlighet med tillämpliga EU-regler. Vid behov bör däckens kapacitet anpassas för att garantera säkerheten och det bör finnas personal på plats som utbildats för brandbekämpning.
 - Rengöring och desinfektion av fartyg och anläggningar på land bör följa EU-konsortiet Healthy Gateways "föreslagna förfaranden" ⁽²¹⁾.
 - Kryssningsfartyg och, när så är relevant, färjor bör utarbeta särskilda protokoll för rengöring och hygien som minimerar risken för korskontaminering mellan passagerarhytterna.
 - Det bör upprättas protokoll mellan fartygsoperatörer och anläggningar på land för hantering av personer med misstänkt eller bekräftad covid-19-infektion, inbegripet åtgärder före, under och efter resan. I detta syfte bör det finnas hälsoscreeningsförfaranden och karantänrum tillgängliga samt upprättas lämplig samverkan med den person som befinner sig i karantän.
 - Kryssningsfartyg bör ha tillräcklig testkapacitet för covid-19 ombord som ska användas när en passagerare eller en besättningsmedlem misstänks vara smittad.
61. Tidigare covid-19-utbrott på kryssningsfartyg har framhävt den särskilda sårbarheten hos slutna miljöer under långa resor. Innan kryssningsfartygen återupptar verksamheten bör fartygsoperatörer införa strikta förfarande för att minska risken för smittspridning ombord och tillhandahålla lämplig vård i händelse av infektioner. Det successiva återinförandet av kryssningsverksamheten bör samordnas på EU-nivå och internationell nivå, med beaktande av folkhälsosituationen i berörda länder. Innan resor påbörjas bör kryssningsföretagen tillsammans med hamnarna längs vägen säkerställa att passagerare och besättningsmedlemmar vid behov kan få medicinsk

⁽¹⁹⁾ Meddelande från kommissionen *Riktlinjer för skydd av hälsa, hemtransport och researrangemang för sjöfolk, passagerare och andra personer ombord på fartyg* (EUT C 119, 14.4.2020, s. 1).

⁽²⁰⁾ EU-konsortiet Healthy Gateways, *Overview of Personal Protective Equipment (PPE) recommended for staff at Points of Entry and crew on board conveyances in the context of COVID-19*

⁽²¹⁾ Föreslagna förfaranden för rengöring och desinfektion av fartyg under pandemin eller när ett covid-19-fall har konstaterats ombord: https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_COVID-19_Cleaning_Disinfection_ships_09_4_2020_F.pdf?ver=2020-04-09-124859-237

behandling, och att hemtransporter och besättningsbyte kan organiseras. Kommissionen kommer att fortsätta att vidta åtgärder för att underlätta och samordna medlemsstaternas arbete för att möjliggöra besättningsbyte i deras hamnar, och därigenom säkerställa sjöfartens kontinuitet och säkerhet.

f) *Mobilitet i städer*

62. I många städer och regioner har kollektivtrafiken (bussar, tunnelbana, spårvagnar, pendeltåg, osv.) fortsatt att fungera under covid-19-utbrottet. För att förbereda för den tidpunkt när passagerarantalet ökar igen bör lämpliga åtgärder vidtas för att garantera största möjliga säkerhet för passagerarna, som till exempel följande:
- Krav på säkra minimiavstånd, till exempel med hjälp av klistermärken eller golvmärkingar för att hjälpa passagerarna i fordonen att hålla säkert avstånd.
 - Kontakterna mellan förare och passagerare bör minimeras (t.ex. genom att använda skärmar, stänga av de främre dörrarna, främja elektroniska biljetter och betalningsmetoder).
 - Öka och anpassa driftsfrekvensen, liksom ställa om linjer för att möjliggöra säkra minimiavstånd när passagerarantalet ökar och för att betjäna vissa destinationer bättre (t.ex. där efterfrågan är särskilt stor).
 - För att undvika att passagerarna behöver röra vid handtag eller knappar bör dörrarna öppnas vid varje stopp, antingen automatiskt eller på distans av föraren.
 - Optimera passagerarflödena på stationer och transportknutpunkter för att undvika trängsel och rusningstrafik, och att minimera kontakter, med hjälp av innovativ teknik och mobilappar (t.ex. genom att förutspå trängsel, installera passagerarräknare vid dörrar med ett högsta tillåtna antal, införa bokningsbara restidsintervall osv.) och tillåta flexibla arbetstider.
63. Det är mycket viktigt med tydlig information om alla vidtagna åtgärder för att möjliggöra ett smidigt genomförande, skapa tillförsikt hos allmänheten och upprätthålla dess förtroende för kollektivtrafiken. Informationskampanjer (t.ex. "Stå på märket") har också visat sig effektiva. Många av de åtgärder som kan komma att krävas (t.ex. att hantera folksamlingar, tillträde till transportknutpunkter och fordon, upprätthållande av fysisk distansering, osv.) har effekter som går längre än kollektivtrafikens befogenheter och bör utarbetas i samråd med hälsomyndigheter och andra intressenter, med tydligt fastställande av varje aktörs rättigheter och skyldigheter. De extrakostnader som uppstår kan tas upp i avtalen om allmän trafik.
64. Lösningar för delad mobilitet: Företag som är verksamma inom delad mobilitet bör vidta olika åtgärder för att skydda förare och passagerare från infektion. Hyrfordon bör desinficeras noggrant efter varje användning, och fordon som används för bildelning bör desinficeras åtminstone en gång per användningsdag. Desinficering av stationsbaserade tjänster (t.ex. låncyklar) bör öka. Företag som hyr ut elsparkcyklar och elcyklar bör åtminstone desinficera sparkcyklar och cyklar vid varje batteribyte.
65. Aktivt resande: Många europeiska städer verkar för att göra aktivt resande (t.ex. gång och cykling) till ett säkert och mer attraktivt mobilitetsalternativ under covid-19-utbrottet. Stadsområden kan överväga tillfälliga breddningar av trottoarer och ett ökat utrymme på gatorna för aktivt resande, för att göra det lättare för befolkningen att förflytta sig på ett säkert och effektivt sätt, och samtidigt begränsa hastigheten för fordon i områden där möjligheterna till aktivt resande ökat.
66. Utbyte av bästa praxis, idéer och innovationer för säker mobilitet i städer och förorter under covid-19-utbrotten har inletts via därför avsedda plattformar och nät och det är av avgörande betydelse att fortsätta utveckla sådant samarbete och sådan kunskapsdelning. Kommissionen kommer också att samla medlemsstater, lokala myndigheter och intressenter, aktiva på området mobilitet i städerna, för att analysera utbrottets följder, dra lärdomar och samla de erfarenheter som hittills gjorts, samt identifiera möjligheterna för en framtida, mer hållbar mobilitet i EU, i enlighet med den europeiska gröna given.

IV. Slutsatser

67. Kommissionen kommer fortsätta att arbeta tillsammans med EU:s övriga institutioner, byråer och organ, medlemsstaterna, berörda parter på transportområdet och internationella partner för att samordna åtgärderna och underlätta genomförandet av dessa riktlinjer på ett genomsynligt och objektivt sätt. Kommissionen kommer i synnerhet övervaka att åtgärderna för att begränsa smittspridningen och det gradvisa upphävandet av dem inte undergräver den inre marknaden eller har diskriminerande verkan i strid med fördragen mellan EU:s transportföretag och tjänsteleverantörer inom transportsektorn och att de inte ger upphov till diskriminering av EU-medborgare eller arbetstagare på grund av nationalitet.
 68. Situationen förändras hela tiden och kommissionen kommer att fortsätta att samarbeta med behöriga myndigheter, intressentorganisationer samt transportföretag och tjänsteleverantörer inom transportsektorn för att anpassa och uppdatera våra tillvägagångssätt och åtgärder, med beaktande av den senaste epidemiologiska utvecklingen, feedback avseende existerande åtgärders effektivitet och behoven hos EU:s medborgare och vår ekonomi. Så länge som covid-19-utbrottet håller i sig måste offentliga myndigheter, intressenter och medborgare fortsätta att vara vaksamma, och hålla hög beredskap för att det kan ske en ökning av infektionerna. Kommissionen kommer i detta sammanhang att kontinuerligt övervaka tillämpning av dessa riktlinjer och vid behov uppdatera dem för att säkerställa att de är effektiva under de föränderliga omständigheterna.
 69. Samtidigt som man fokuserar på att återställa transporttjänsterna och kommunikationerna är det nödvändigt att sträva efter en hållbar och smart återhämtning av EU:s transportsektor så att den kan återfå den styrka den hade före krisen, fortsätta att vara internationellt konkurrenskraftig och fortsätta att utgöra en grundläggande del av EU:s ekonomi och medborgarnas liv. De lärdomar som dragits av covid-19-krisen kommer att återspeglas i den kommande strategin för hållbar och smart mobilitet under 2020.
-

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Med sikte på ett stegvist och samordnat återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna – Covid-19

(2020/C 169/03)

I. INLEDNING

Covid-19-pandemin har orsakat en hälsokris utan motstycke i alla europeiska länder. Avsaknaden av en verkningsfull behandling eller ett vaccin i kombination med en exponentiell ökning av infektionerna i Europa från februari 2020 har lett många EU-medlemsstater och Schengenassocierade länder ⁽¹⁾ (nedan tillsammans kallade *medlemsstaterna*) till att vidta långtgående riskreducerande åtgärder, såsom isolering och fysisk distansering. Nästan alla medlemsstater har som en del av dessa åtgärder begränsat den fria rörligheten i syfte att skydda folkhälsan, bland annat genom tillfälliga kontroller vid de inre gränserna ⁽²⁾. Dessutom har restriktioner för icke nödvändiga resor tillämpats vid unionens yttre gränser sedan kommissionens rekommendationer av den 16 mars ⁽³⁾, den 8 april ⁽⁴⁾ och den 8 maj ⁽⁵⁾, med stöd av en vägledning av den 30 mars ⁽⁶⁾.

Under de senaste veckorna har kommissionen och medlemsstaterna fördjupat samordningen, de gemensamma insatserna och informationsutbytet. Det har gjort det lättare att mildra effekterna av restriktionerna, så att vissa aspekter av den inre marknadens funktion har kunnat återställas, t.ex. leverans av viktiga varor och tillhandahållande av viktiga tjänster i hela Europa samt fri rörlighet för nödvändiga resor över gränserna. Med de första åtgärderna försökte man hitta en balans mellan, å ena sidan, målet att sakta ner epidemins spridning och minska risken för ett alltför stort tryck på hälso- och sjukvården och, å andra sidan, behovet av att begränsa de negativa effekterna på den fria rörligheten för personer, varor och tjänster.

Allt eftersom hälsosituationen gradvis förbättras bör denna balans skifta mot en återgång till obegränsad fri rörlighet för personer och återställd integritet för Schengenområdet, en av den europeiska integrationens största framgångar. Att lätta på restriktionerna är avgörande för den ekonomiska återhämtningen. Begränsning av den fria rörligheten och återinförande av inre gränser skadar den inre marknaden och leveranskedjornas funktion. Men framför allt skadar det vår europeiska livsstil i en union där människor kan resa fritt över gränserna, oavsett om de reser i egenskap av arbetstagare, studenter, familjemedlemmar eller turister. Vi måste arbeta för att återställa denna centrala framgång för den europeiska integrationen.

Syftet med detta meddelande är att uppmana medlemsstaterna att delta i en process för att återställa den obegränsade rörligheten över gränserna inom unionen. Återställande av den fria rörligheten för personer och avskaffandet av kontrollerna vid de inre gränserna måste ske gradvis, med hänsyn framför allt till befolkningens liv och hälsa. Det främsta villkoret för att resandet ska kunna återupptas kommer därför att vara den epidemiologiska situationen, tillsammans med åtgärder för att minska hälsoriskerna, såsom hälsosäkerhetskrav för olika typer av transport och inkvartering. Återställd rörlighet över gränserna är en av förutsättningarna för att turismen och transporten ska kunna återgå till det normala.

Tillsammans med detta meddelande lägger kommissionen fram ett åtgärds paket för att få turismekosystemet på rätt köl igen, med tanke på att det är en av Europas ekonomiska, sociala och kulturella drivkrafter. I föreliggande meddelande beskrivs hur det gradvisa avskaffandet av inhemska och gränsöverskridande restriktioner i enlighet med principen om icke-diskriminering bör åtföljas av ett stegvist återställande av den fria rörligheten för européer och avskaffande av kontroller vid de inre gränserna.

⁽¹⁾ De Schengenassocierade länderna är Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz.

⁽²⁾ Som anges i punkt 18 i kommissionens riktlinjer C(2020) 1753 av den 16 mars 2020 får medlemsstaterna återinföra tillfälliga gränskontroller vid de inre gränserna om detta är motiverat av skäl som avser allmän ordning eller inre säkerhet. I en extremt allvarlig situation kan en medlemsstat fastställa ett behov av att återinföra gränskontroller till följd av den risk som en smittsam sjukdom utgör. Medlemsstaterna måste anmäla återinförandet av gränskontroller i enlighet med kodexen om Schengengränserna.

⁽³⁾ COM(2020) 115 final.

⁽⁴⁾ COM(2020) 148 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 222.

⁽⁶⁾ Vägledning om genomförandet av de tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor till EU, om underlättandet av transitarrangemang för återvändande EU-medborgare och om effekterna på viseringspolitiken, C(2020) 2050 av den 30 mars 2020.

II. GEMENSAM EUROPEISK FÄRDPLAN

Den 15 april 2020 framlade ordförandena för Europeiska kommissionen och Europeiska rådet en gemensam europeisk färdplan i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19 (nedan kallad *den gemensamma färdplanen*). Där fastställs rekommendationer till medlemsstaterna för att de gradvis ska kunna avveckla de vidtagna åtgärderna. I färdplanen efterlyses ett stegvist återställande av den obegränsade fria rörligheten och avskaffande av de tillfälliga kontroller vid de inre gränserna som de flesta medlemsstaterna tillämpar. Där planeras också för en andra fas, då de yttre gränserna öppnas för icke nödvändiga resor till EU igen, vilket kräver en fortsatt bedömning från kommissionens sida.

Den gemensamma färdplanen uppmanar kommissionen att fortsätta att 1) analysera **proportionaliteten för de åtgärder** som vidtagits av medlemsstaterna när det gäller att hantera covid-19-pandemin vartefter situationen utvecklas, och 2) att begära att de restriktioner som anses vara oproportionerliga lyfts, i synnerhet när de har en inverkan på den inre marknaden. Den betonar också att en **samordnad** nedtrappning av covid-19-åtgärderna ligger i det gemensamma europeiska intresset. Utöver det brådskande behovet av att bekämpa covid-19-pandemin och dess omedelbara konsekvenser måste Europas samhällen och ekonomier återgå till normala former. Avskaffandet av reserestriktionerna och kontrollerna vid de inre gränserna bör ses över parallellt med processen att lätta på restriktionerna inom medlemsstaternas territorier. Alla åtgärder måste vidtas med full medvetenhet om riskerna att utlösa en andra våg av samhällsspridning, vilket skulle kräva att striktare åtgärder återinförs för att begränsa spridningen. I den gemensamma färdplanen anges också att situationen i EU:s grannländer bör uppmärksammas. I enlighet med meddelandet om stöd till västra Balkan vid hanteringen av covid-19 och återhämtningen efter pandemin ⁽⁷⁾ är kommissionen beredd att knyta regionen till genomförandet av den gemensamma färdplanen.

I den gemensamma färdplanen anges tre aspekter som ska beaktas för att bedöma om det är dags att gradvis lätta på reserestriktionerna och kontrollerna vid de inre gränserna, nämligen 1) epidemiologiska kriterier, 2) kapacitet i hälso- och sjukvården och 3) lämplig övervakningskapacitet. Mot bakgrund av detta klargörs det att de kontroller vid de inre gränserna och de underliggande reserestriktioner som för närvarande tillämpas bör avskaffas först när gränsområdenas epidemiologiska situation är tillräckligt likartad och när reglerna för fysisk distansering tillämpas allmänt och på ett ansvarsfullt sätt. ⁽⁸⁾ I den gemensamma färdplanen påpekas att gränspendlare och säsongarbetare bör prioriteras vid det gradvisa hävandet av begränsningarna av den fria rörligheten och återöppnandet av gränserna, och att all diskriminering av EU:s mobila arbetstagare bör undvikas ⁽⁹⁾.

III. AVSKAFFANDE AV ÅTGÄRDERNA FÖR ATT BEGRÄNSA SPRIDNINGEN AV COVID-19 VID DE INRE GRÄNSERNA: KRITERIER OCH FASER

Processen för att lätta på reserestriktionerna och kontrollerna vid de inre gränserna kommer att kräva avvägning av olika kriterier, med beaktande av den specifika epidemiologiska situationen i varje medlemsstat, som i sin tur kan variera mellan områden och regioner. Denna objektiva grund är nödvändig för att säkerställa att restriktionerna avskaffas på ett icke-diskriminerande sätt. De faser som föreslås i detta meddelande bör genomföras på ett samordnat sätt. Det bör också ske flexibelt, så att det är möjligt att återinföra vissa åtgärder om den epidemiologiska situationen kräver det, eller t.o.m. lätta på åtgärderna tidigare om situationen tillåter det. Tidsramarna kommer också att påverkas av hur väl invånarna iakttar fysisk distansering. Alla faser bör baseras på en bedömning av den föränderliga situationen och fortlöpande övervakning av kriterierna. I detta syfte kommer den samordningsmekanism som beskrivs i avsnitt IV att vara avgörande för att säkra både ömsesidigt förtroende och operativ enhetlighet.

III.1 Kriterier

När reserestriktionerna och kontrollerna vid de inre gränserna avskaffas måste detta göras efter en noggrann bedömning av den epidemiologiska situationen i Europa som helhet och i enskilda medlemsstater. De åtgärder som ska vidtas på nationell nivå för att gradvis lätta på reserestriktionerna bör ta hänsyn till a) bedömningen av hur den epidemiologiska situationen i olika medlemsstater mäter sig med övriga, tillsammans med b) behovet av att tillämpa åtgärder för att begränsa spridningen, t.ex. fysisk distansering, samtidigt som man bygger upp och upprätthåller förtroendet i samhället, samt c)

⁽⁷⁾ COM(2020) 315 final.

⁽⁸⁾ Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) kommer i samarbete med medlemsstaterna att upprätthålla en karta med regelbundet uppdaterade epidemiologiska data på regional nivå.

⁽⁹⁾ Riktlinjer för fri rörlighet för arbetstagare, antagna av kommissionen den 30 mars 2020: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03))

proportionalitet, dvs. att väga fördelarna med att behålla allmänna restriktioner mot ekonomiska och sociala hänsyn, t.ex. effekterna på EU:s gränsöverskridande handel och rörlighet på arbetsmarknaden ⁽¹⁰⁾. Dessa kriterier kommer att göra det möjligt att stegvist, flexibelt och samordnat avskaffa gränskontrollerna och reserestriktionerna.

På grundval av samråd med covid-19-informationsgruppen – inrikes frågor, och med beaktande av vetenskapliga råd från Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), rekommenderar kommissionen medlemsstaterna att följande punkter och politiska överväganden beaktas när de lättar på begränsningarna av den fria rörligheten och kontrollerna vid de inre gränserna.

a) *Epidemiologisk situation*

Inom EU bör reserestriktionerna avskaffas först i områden med jämförbar epidemiologisk situation, på grundval av vägledning från ECDC, och där det finns tillräcklig kapacitet i fråga om sjukhus, testning, övervakning och kontaktspårning. Detta är nödvändigt för att förhindra diskriminerande åtgärder och säkerställa att åtgärder vidtas på ett samordnat sätt i hela EU. Dessutom håller ECDC, i samarbete med medlemsstaterna, på att utveckla och kommer att kontinuerligt upprätthålla en karta ⁽¹¹⁾ över smittspridningen av covid-19, även på lokal och regional nivå (Nuts 3-nivå). Avsikten med kartan är att på EU-nivå tillhandahålla information som kan användas av myndigheter, transportföretag och tjänsteleverantörer. Det är avgörande att medlemsstaterna lämnar den övervakningsinformation som krävs till ECDC för att kartan ska kunna uppdateras fortlöpande och användas som en tillförlitlig referens även av allmänheten. Medlemsstaterna bör rapportera de nödvändiga uppgifterna till ECDC eller via hälsosäkerhetskommittén för att säkerställa en så exakt, jämförbar och ändamålsenlig regional övervakning av spridningsnivån som möjligt, t.ex. överförings- och infektionstakt, testningsgrad och andel intagningar på intensivvårdsavdelning.

Det aktuella läget i en enskild medlemsstat, en viss region eller ett visst område bör omfattas av intensiva kommunikationskampanjer som uppdateras fortlöpande. Det här är nödvändigt för att se till att personer som passerar gränserna kan planera och agera utifrån transparent information och fullständig medvetenhet om situationen, så att de kan ta sitt ansvar genom att följa hälsorekommendationerna när de reser. Kommissionen kommer att stödja detta kommunikationsarbete genom att på sin webbplats fortsätta att offentliggöra bland annat förteckningen över aktuella kontroller vid de inre gränserna ⁽¹²⁾.

b) *Åtgärder för att begränsa spridningen, t.ex. fysisk distansering*

En förutsättning för att reserestriktionerna (även över gränserna) ska kunna avskaffas är att det går att säkerställa att det under hela resan från utgångspunkten till destinationen – även vid gränspassagen – går att tillämpa åtgärder för att begränsa spridningen, t.ex. fysisk distansering. När det är svårare att garantera fysisk distansering bör ytterligare skyddsåtgärder och åtgärder som ger motsvarande skydd införas, i enlighet med rekommendationerna för transportsektorn och besöksnäringen ⁽¹³⁾. I detta sammanhang är kontaktspårningsappar användbara och kommissionen och medlemsstaterna har, i enlighet med den senaste vägledningen från ECDC ⁽¹⁴⁾ och vägledningen om appar till stöd för kampen mot covid-19-pandemin med avseende på dataskydd ⁽¹⁵⁾, lagt fram ett protokoll om interoperabilitetsprinciper för att se till att godkända frivilliga kontaktspårningsappar kan fungera över gränserna och är tillförlitliga när användarna befinner sig i Europa ⁽¹⁶⁾.

Även om åtgärderna för att begränsa spridningen lär lättas på som en del av den övergripande exitstrategin kommer det fortfarande att finnas ett behov av vissa åtgärder, bland annat fysiska distanseringsåtgärder på både individ- och organisationsnivå.

Alla medlemsstater bör behålla åtgärder som riktar sig till enskilda personer för att minska risken för att viruset sprids ⁽¹⁷⁾. Av största vikt är testning och utökande av testningskapaciteten, kontaktspårning samt användning av isolering och karantän när misstänkta fall av covid-19 upptäcks. Medlemsstaterna kan också överväga att använda testning – systematisk, slumpmässig eller riskbaserad – som ett verktyg för att övervaka riskerna för att viruset sprids på nytt när det gäller resenärer som återvänder hem.

⁽¹⁰⁾ Till exempel gränspendlare och säsongarbetare.

⁽¹¹⁾ <https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html>

⁽¹²⁾ Se https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en

⁽¹³⁾ C(2020) 3139 och C(2020) 3251.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final av den 16 april 2020.

⁽¹⁶⁾ Protokoll om interoperabilitetsprinciper för frivilliga kontaktspårningsappar av den 13 maj 2020.

⁽¹⁷⁾ Åtgärderna bör omfatta fortlöpande, upprepad information till allmänheten och råd till människor med symptom om isolering och kontakt med hälso- och sjukvården, handhygien, andningsetikett, fysiskt avstånd mellan människor och bärande av munskydd, vilket kan betraktas som ett sätt att kontrollera källan (dvs. att förhindra att droppar sprids från smittade personer med eller utan symptom).

ECDC kommer, med stöd av kommissionen och medlemsstaterna, att fortsätta att samla in relevant information från medlemsstaterna för att få en översikt över de åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit för att begränsa spridningen, däribland åtgärder för fysisk distansering.

Medborgarna måste ha möjlighet att skydda sig själva och andra genom ett ansvarsfullt beteende. Detta kräver att medlemsstater som har börjat lätta på reserestriktionerna samordnar sina åtgärder för fysisk distansering. En situation där motstridiga uppgifter leder till förvirring och bristande fysisk distansering måste undvikas i möjligaste mån. I detta syfte skulle medlemsstaterna till exempel kunna se till att det finns en lättillgänglig webbsida där resenärer kan hitta samlad information inför resan. De kan också säkerställa att medborgare som reser in på territoriet får ett automatiskt textmeddelande med information om den nationella eller regionala punkten för information om särskilda åtgärder och restriktioner som tillämpas under covid-19-pandemin, samt information om vem de ska kontakta om de börjar uppvisa covid-19-relaterade symptom.

c) *Ekonomiska och sociala överväganden*

Den inre marknaden är ett gemensamt område. Det finns inga osynliga väggar som stänger in leveranskedjor och tjänsteleverantörer, i synnerhet inte i gränsregioner. Åtgärder som vidtas för att skydda folkhälsan är helt klart nödvändiga, men har ett högt ekonomiskt och socialt pris och bör därför vidtas med tungt vägande hänsyn till effekterna på den inre marknaden. I synnerhet mot bakgrund av den historiska gemensamma europeiska insatsen för att blåsa nytt liv i ekonomin måste restriktionerna vara effektiva och proportionerliga och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att begränsa pandemin och skydda folkhälsan.

Allmänt taget har de restriktioner som införts av folkhälsoskäl för att bekämpa covid-19-krisen fått allvarliga ekonomiska och sociala konsekvenser. Efterfrågan på produkter och tjänster har kollapsat, vilket har lett till att vissa sektorer – framför allt den bredare turismnäringen – praktiskt taget står stilla, och störningar har uppstått i såväl leveranskedjorna som den fria rörligheten för arbetstagare och tjänster över gränserna.

Allt eftersom medlemsstaterna lyckas bromsa virusets spridning bör allmänna begränsningar av den fria rörligheten till och från andra regioner eller områden i medlemsstater med en allmänt sett liknande riskprofil ersättas med mer riktade åtgärder, som ett komplement till fysisk distansering och effektiv spårning och testning av alla misstänkta fall. De bör fortsättningsvis prioritera att lätta på återstående begränsningar av den gränsöverskridande rörligheten på viktiga områden inom hälsa, social verksamhet och ekonomi, fram till dess att den fria rörligheten har återställts helt.

Detta är viktigt inte bara för att ge ekonomin en skjuts i riktning mot full återhämtning, utan även av sociala och familjerelaterade hänsyn. Många familjer har levt åtskilda under långa perioder för att hjälpa till att begränsa virusets spridning. Många personer har avstått från att återvända hem till sin familj för att göra vad de kan under krisen, t.ex. på sjukhus och vårdhem, inom jordbruket eller inom servicesektorn. Så snart som den epidemiologiska situationen tillåter det måste folk kunna resa säkert för att återförenas med sin familj.

Dessa frågor har diskuterats med företrädare för medlemsstaterna och i nedanstående diagram sammanfattas kriterierna och principerna för ett samordnat tillvägagångssätt.

Kriterier och principer för ett samordnat avskaffande av begränsningarna av den fria rörligheten och kontrollerna vid de inre gränserna

Ekonomiska och sociala överväganden:

Underlätta transitering
Vårdpersonal, gränsarbetare och gränspendlare, säsongarbetare inom jordbruket, transportarbetare
Viktiga familjeskäl, repatriering
Prioritera transport av varor och tillhandahållande av tjänster
Byggverksamhet och tillverkningsindustri
Andra ekonomiska ändamål
Fritid och turism (semesterboenden, hotell och parker)

Gradvis strategi Informationsutbyte

Tydlig kommunikation till alla berörda aktörer och allmänheten
Proportionerliga och icke diskriminerande åtgärder
Fortlöpande övervakning av åtgärderna
Uppbyggnad av ömsesidigt förtroende

Epidemiologisk situation:

- ▶ Fortsatt minskning av antalet nya infektioner/spridningstakt, intagningar på sjukhus (netto) och patienter inom intensivvård
- ▶ De nationella hälso- och sjukvårdssystemens kapacitet och beredskap
- ▶ Testning, kontaktspårning, isolering och karantän

Begränsning av smittspridning och fysisk distansering:

- Hälsokontroller när det är lämpligt
- Personlig skyddsutrustning
- Tekniska lösningar, t.ex. användning av kompatibla, gränsöverskridande, frivilliga kontaktspåringsappar
- Avstånd mellan passagerare eller andra skyddsåtgärder/motsvarande åtgärder
- Samordning mellan avrese- och destinationsländer vad gäller flygresor, färjor osv.
- Omfattande övervakning

III.2 Ett gradvist tillvägagångssätt

I sin riskbedömning konstaterar ECDC att samhällsspridningen plötsligt kan ta fart på nytt om åtgärderna avskaffas för snabbt, utan samordning eller utan lämplig övervakning och hälso- och sjukvårdskapacitet⁽¹⁸⁾. Detta är orsaken till att reserestriktionerna och gränskontrollerna bör avskaffas gradvis, på samma sätt som man gradvis lättar på de nationella begränsningarna. Processen kan struktureras i tre faser med beaktande av de kriterier som nämns i avsnitt III.1. Övergången från fas 0 (dvs. den nuvarande situationen) till nästa fas bör ske på ett flexibelt sätt, och vid behov bör man ta ett steg tillbaka om den epidemiologiska situationen förvärras. I detta avseende bör lämpliga beredningsplaner utarbetas för att göra det möjligt att snabbt återinföra åtgärder eller att lätta på dem tidigare än väntat mot bakgrund av den föränderliga epidemiologiska situationen.

När reserestriktionerna gradvis avskaffas vore det lämpligt att beakta de praktiska framstegen med att säkerställa fysisk distansering eller motsvarande begränsande åtgärder på de områden som är mest relevanta när det gäller resande, i synnerhet olika typer av transport och inkvartering. Riktlinjerna om att gradvis återställa transporttjänster och förbindelser och vägledningen om hälsoprotokoll i besöksnäringens etablissemang, som antas av kommissionen samtidigt med detta meddelande⁽¹⁹⁾, innehåller konkreta element för att de behöriga myndigheterna eller branschorganen ska kunna ytterligare fastställa – och ekonomiska aktörer ska kunna införa – åtgärder som medger likvärdiga skydds nivåer, i synnerhet inom transport- och turismsektorerna. Det praktiska genomförandet av dessa riktlinjer och principer bör beaktas när man fattar beslut om att avskaffa reserestriktionerna och kontrollerna vid de inre gränserna.

När det gäller **turism och transport** bör det gradvisa avskaffandet av reserestriktionerna och kontrollerna också ta hänsyn till pandemins och de förebyggande åtgärdernas ekonomiska och sociala effekter. Nya covid-19-riktlinjer⁽²⁰⁾, protokoll och standarder kan säkra att genomförbara, prismässigt överkomliga och proportionerliga åtgärder har vidtagits för att minska riskerna vid resor för olika typer av passagerartrafik, biluthyrning, fritidsbåttrafik, olika typer av inkvartering, besöksnäring, attraktioner, utställningar osv. När dessa protokoll väl tillämpas i praktiken skulle reserestriktionerna först kunna avskaffas för dessa transportsätt och vissa typer av turistverksamhet, så att semesterresor kan planeras, som nämns i den gemensamma färdplanen.

— **Fas 0: Nuvarande situation**

Covid-19-pandemin har lett till att många medlemsstater har vidtagit långtgående riskreducerande åtgärder, såsom isolering och fysisk distansering, med dramatiska konsekvenser för rörligheten både inom ett land och över gränserna. Nästan alla medlemsstater har infört tillfälliga kontroller vid de inre gränserna i syfte att skydda folkhälsan. Dessutom har restriktioner för icke nödvändiga resor tillämpats vid unionens yttre gränser sedan kommissionens vägledning av den 30 mars.

För att komma till rätta med de allvarliga problem som orsakats av återinförandet av kontroller vid de inre gränserna och tillämpningen av reserestriktioner, och för att begränsa effekterna på den inre marknadens funktion, har kommissionen mobiliserat alla nödvändiga resurser och stått för samordningen på EU-nivå. Dessutom har kommissionen lagt fram praktisk vägledning för att säkerställa ett kontinuerligt flöde av viktiga varor i hela EU via gröna körfält, för att underlätta flygfrakt och för att garantera fri rörlighet för arbetstagare⁽²¹⁾.

I många delar av EU utövas samhällsviktiga yrken av personer som bor i en medlemsstat men arbetar i en annan. De gränsrestriktioner som medlemsstater har infört leder därför till ytterligare svårigheter och kan hindra arbetet med att bekämpa covid-19-krisen. Den faktiska situationen har förbättrats sedan riktlinjerna för fri rörlighet för arbetstagare antogs, men betydande problem kvarstår när det gäller passage av vissa inre gränser. Medlemsstaterna bör därför tillåta arbetstagare – i synnerhet transportarbetare, gränspendlare, utstationerade arbetstagare, säsongarbetare och tjänsteleverantörer – att passera deras gränser och ha obehindrat tillträde till arbetsplatsen⁽²²⁾. Detta bör också gälla i fall där sådana arbetstagare och tjänsteleverantörer endast transiterar genom en medlemsstat. Medlemsstaterna bör också informera arbetsgivarna om behovet av att sörja för lämpligt skydd av hälsa och säkerhet.

⁽¹⁸⁾ ECDC:s riskbedömning.

⁽¹⁹⁾ C(2020) 3139 och C(2020) 3251.

⁽²⁰⁾ C(2020) 3139.

⁽²¹⁾ En översikt över alla riktlinjer finns på https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_sv

⁽²²⁾ För en icke uttömmande förteckning över vilka yrken som kan betraktas som kritiska, se skäl 2 i riktlinjerna för fri rörlighet för arbetstagare, antagna av kommissionen den 30 mars 2020: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03))

Kommissionen samarbetar nära med Europaparlamentet och rådet för att så snart som möjligt slutföra den pågående översynen av reglerna om samordning av de sociala trygghetssystemen (förordningarna (EG) nr 883/2004 och nr 987/2009), som måste bli klar snabbt för att säkerställa att mobila arbetstagare som berörs av krisen och i synnerhet de stängda gränserna kan förlita sig på ett välfungerande samordningssystem för social trygghet, med moderniserade regler som garanterar deras rättigheter ytterligare.

Kommissionens riktlinjer som hänvisas till ovan har på ett avgörande sätt mildrat restriktionernas effekter på den inre marknaden och den fria rörligheten och bör följas tills kontrollerna vid de inre gränserna och de mer allmänna reserestriktionerna har avskaffats.

— ***Fas 1: Mot återställande av den fria rörligheten genom att delvis lätta på restriktionerna och kontrollerna vid de inre gränserna***

Reserestriktionerna och gränskontrollerna bör lättas på gradvis i **hela EU** om den epidemiologiska utvecklingen runtom i Europa fortsätter på samma positiva sätt, i synnerhet när en tillräckligt låg smittnivå uppnås. Om detta inte är möjligt omedelbart bör reserestriktionerna och gränskontrollerna avskaffas för **regioner, områden och medlemsstater** med en epidemiologisk situation som följer en positiv trend och är tillräckligt likartad. I fall där den epidemiologiska situationen är mindre likartad kan ytterligare skyddsåtgärder och övervakning tillämpas.

Det första steget för att möjliggöra detta skulle vara att den inhemska epidemiologiska situationen gör det möjligt att lätta på begränsningar av den fria rörligheten inom landet. För gränsöverskridande transport bör även vägledningen om säkerhetskrav för olika transportsätt följas i enlighet med riktlinjerna om att gradvis återställa transporttjänster och förbindelser, och övervakning kan införas när den epidemiologiska situationen är mindre likartad. När en medlemsstat beslutar att tillåta resor in på territoriet eller till vissa regioner och områden inom territoriet bör den göra detta på ett icke diskriminerande sätt genom att tillåta resor från alla regioner eller länder i EU med likartad epidemiologisk situation.

Om man ännu inte fattat beslut om att helt avskaffa kontrollerna vid de inre gränserna skulle vissa steg kunna tas för att inleda processen med att lätta på restriktionerna, såsom att istället för systematiska gränskontroller göra kontrollerna på grundval av riskbedömningar eller ersätta dem med lokala polisåtgärder.

För att kunna lätta på begränsningarna av den fria rörligheten och gränskontrollerna krävs bland annat nära samordning mellan medlemsstaterna. Alla medlemsstater måste informeras innan nya arrangemang börjar tillämpas och det måste alltid vara tydligt att selektiva beslut om att begränsa resor till eller från specifika regioner inom en medlemsstat fattas på helt objektiva grunder: alla planerade kvarstående restriktioner bör endast grundas på folkhälsöhänsyn och bör utformas på ett proportionerligt och icke-diskriminerande sätt. Om en medlemsstat beslutar att lätta på restriktionerna för rörlighet till eller från en annan medlemsstat, eller regioner eller områden i endera medlemsstaten, måste detta utan diskriminering gälla alla EU-medborgare och alla personer som är bosatta i den medlemsstaten oavsett medborgarskap, och det bör gälla alla delar av unionen som har en likartad epidemiologisk situation. Avskaffandet av kontrollerna bör inte begränsas till geografiskt närliggande grannländer utan grunda sig på jämförbara epidemiologiska situationer och genomförandet av hälsorelaterad vägledning i regioner, oavsett deras närhet. Smidig transitering både av yrkesmässiga och personliga skäl bör underlättas.

Det bör vara möjligt att resa smidigt och säkert av yrkesmässiga skäl, men det är också viktigt av **personliga skäl, t.ex. familjebesök**. Krisen har gjort det nödvändigt för familjemedlemmar i olika medlemsstater att vara åtskilda under långa perioder – och många av dem är personer som gjort ett viktigt arbete i kampen mot viruset. Det är viktigt att göra det möjligt för familjemedlemmar i medlemsstater med likartad epidemiologisk situation att återförenas på ett säkert sätt för att hylla detta arbete.

— ***Fas 2 Allmänt avskaffande av restriktioner och kontroller vid de inre gränserna***

Denna sista fas, då den epidemiologiska situationen i EU är tillräckligt positiv och konvergerande, består i att man avskaffar alla covid-19-relaterade restriktioner och kontroller vid de inre gränserna, medan man bibehåller nödvändiga hälsoåtgärder (personlig hygien, fysisk distansering osv.) inom (delar av) medlemsstaternas territorier samt omfattande informationskampanjer. Vägledning om säkerhetskrav för olika typer av transport och inkvartering måste fortsättningsvis följas för att den fria rörligheten för personer, varor och tjänster ska kunna återställas helt.

IV. SAMORDNINGSMEKANISM

Medan kommissionen kan spela en stödjande och samordnande roll när det gäller att utarbeta beslut om att lätta på begränsningar av den fria rörligheten och kontrollerna vid de inre gränserna, är det medlemsstaterna som bedömer situationen i det egna landet utgående från kriterierna ovan och fattar beslut om att avskaffa restriktionerna. I likhet med besluten om att återinföra tillfälliga kontroller vid de inre gränserna bör även beslut om att avskaffa kontrollerna fattas i samråd med de övriga medlemsstaterna, i synnerhet de som påverkas direkt.

Ända sedan utbrottets början har kommissionen och medlemsstaterna regelbundet utbytt information och god praxis inom olika forum, t.ex. på teknisk nivå genom covid-19-informationsgruppen – inrikes frågor och på politisk nivå genom de regelbundna videokonferensmöten som kommissionen har sammankallat. Nära samordning mellan medlemsstaterna, på grundval av ömsesidigt förtroende och med gemensamma mål i sikte, är oerhört viktigt och bör fortsätta att vara en del av den gradvisa strategin. Kommissionen kommer därför att fortsätta att erbjuda forum för sådana utbyten i syfte att underlätta och förbereda beslutsfattandet om ett samordnat och gradvist avskaffande av begränsningarna av den fria rörligheten och kontrollerna vid de inre gränserna.

Inom ramen för en exitstrategi, informationsutbyte och uppföljning av arbetet i covid-19-informationsgruppen bör samordningen utökas för att säkerställa ett riktat och enhetligt avskaffande av begränsningarna av den fria rörligheten och kontrollerna vid de inre gränserna, i enlighet med EU:s regler och principer, samtidigt som man sörjer för nödvändig flexibilitet för de berörda länderna.

För att undvika att skapa en ny samordningsmekanism eller plattform föreslår kommissionen att utarbetandet av de konkreta rekommendationerna utförs inom befintliga och välfungerande ramar. Detta skulle t.ex. kunna ske inom ramen för EU-arrangemanget för integrerad politisk krishantering (IPCR), som nu har aktiverats helt. Rådet skulle kunna intensifiera den informella samordningen mellan medlemsstaterna och kommissionen, bland annat för utarbetandet av riktade rekommendationer. Kommissionen kommer naturligtvis att fortsätta att spela sin institutionella roll, bland annat genom att underlätta utbytet av information och bästa praxis på teknisk nivå.

V. SLUTSATS

I detta meddelande presenteras en väg framåt för att stödja medlemsstaterna i deras strävan att lätta på begränsningarna av den fria rörligheten och kontrollerna vid de inre gränserna. Med tanke på den ständigt föränderliga och dynamiska situationen under covid-19-pandemin kommer informationsutbytet mellan kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta på teknisk nivå och, när det är lämpligt, följas upp på politisk nivå. Som framhävs i den gemensamma färdplanen kommer en noggrant avvägd, samordnad och gradvis strategi att tillämpas. Kommissionen kommer också att fortsätta att analysera proportionaliteten hos de åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit för att bekämpa covid-19-pandemin vad gäller de inre och yttre gränserna och reserestriktioner, samt gripa in för att begära att åtgärder som anses oproportionerliga avskaffas.

Det står klart att beslutet att återställa den fria rörligheten genom att avskaffa gränskontrollerna och reserestriktionerna är mycket känsligt, men det är en avgörande del av den gradvisa lättningen av de restriktioner som medborgare och företag omfattas av i dag. Att fördröja denna process längre än vad som behövs av folkhälsoskäl skulle väga onödigt tungt inte bara på den inre marknadens funktion utan även på livet i allmänhet för de miljontals EU-medborgare som berövas fördelarna med den fria rörligheten – en av Europeiska unionens centrala framgångar. Återställandet av en välfungerande inre marknad är en central förutsättning för EU-ekonomins återhämtning, i synnerhet den viktiga turismnäringen och transportsektorn.

Kommissionen står redo att arbeta tillsammans med medlemsstaterna inom covid-19-informationsgruppen – inre frågor och inom IPCR i syfte att bereda väg för inledandet av fas 1 och 2 så snart omständigheterna tillåter detta, med det övergripande målet att återställa Schengenområdets integritet och återgå till obegränsad, gränslös fri rörlighet för personer, arbetstagare, varor och tjänster inom EU.

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV